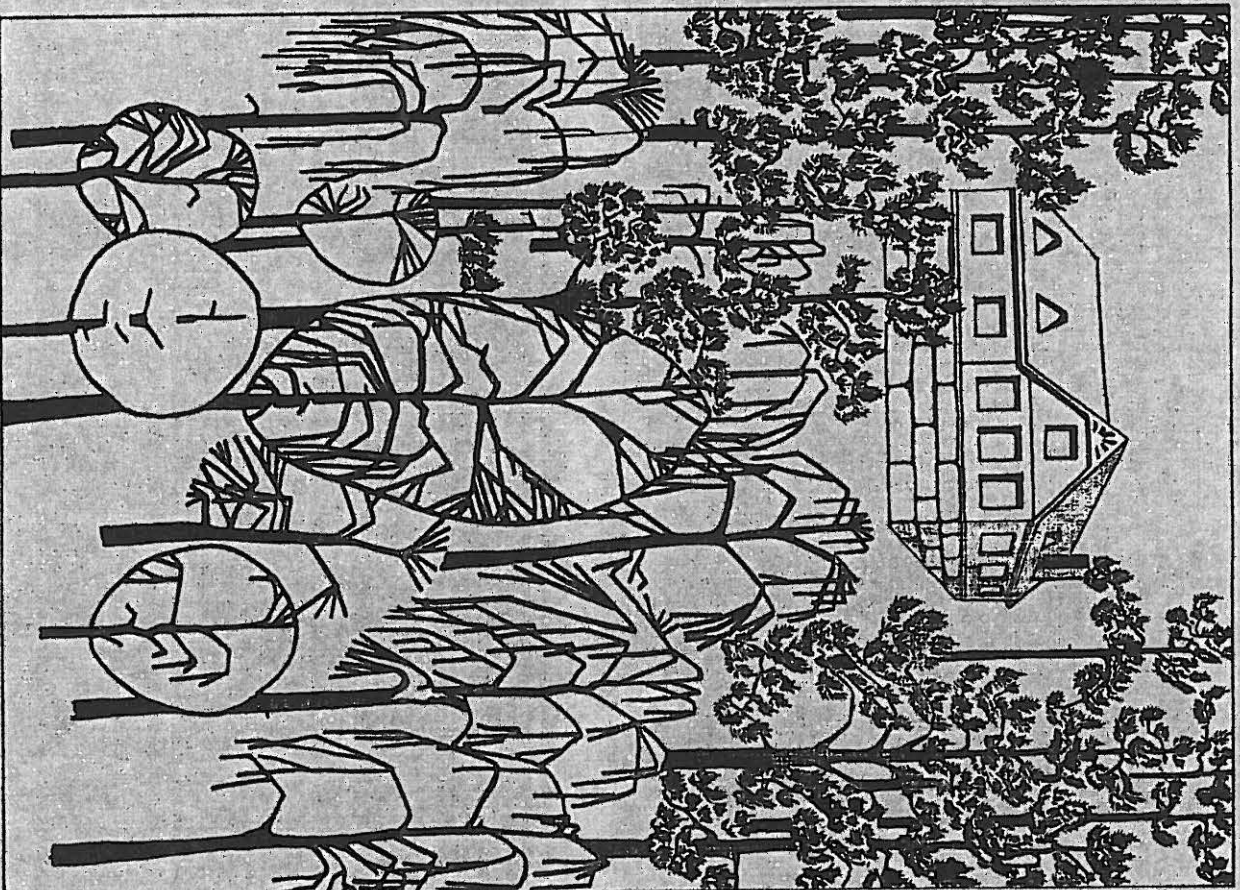

Työväen Sivistysliitto TSL 1972

Kertomus
Työväen Sivistysliitto TSL:n
toiminnasta
vuonna
1972

Kansikuva:

Rantatoivalan kurssikeskus
Puupiiirros tait. Tapio Kelo

I Yleistä

Vuosi 1972 liittyy Työväen Sivistysliitto TSL:n historiaan voimakkaan järjestöllisen kehityksen ja liiton harjoittaman opinto- ja muun kulttuuritoiminnan kasvun vuotena.

Opintotoiminnassa jatkui opintokerhotyön määrällinen lisääntyminen kerholuvun noustessa nyt lähes 4 000:een. Laadullista kehittymistä merkitsee yhä useampien kerhojen opiskelu liiton kirjeopiston välityksellä sekä kirjeopiston tuottaman opintoaineiston määrän ja tason nousu. Liiton opinto-ohjaajakoulutuksessa saavutettiin uudet ennätyslukemat.

Jo neljännen kerran järjestetyt Jätkän kulttuuripäivät muodostuivat jälleen erittäin menestykselliseksi ja saavuttivat suurta julkista huomiota osakseen. Liiton harjoittaman yleisen kulttuuritoiminnan kuvaa ovat kertomusvuoden aikana erinomaisesti täydentäneet mm. TSL:n Etelä-Hämeen piirin järjestämä Työväen musiikkitapahtuma sekä monien opintojärjestöjen omilla paikkakunnillaan järjestämät kulttuuritilaisuudet.

Sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti vuoden tärkeimpiä tapahtumia oli liiton uuden kurssikeskuksen valmistuminen Kuopion Ranta-Toivalaan ja sen toiminnan aloittaminen lokakuussa. TSL:n erityisesti Itä-Suomen tarpeita varten luoma kurssikeskus on nopeassa ajassa osoittautunut oikeaksi ratkaisuksi.

Liiton kansainvälinen toiminta on jatkunut vilkkaana ja monipuolisena. Perinteellinen pohjoismainen yhteistyö on voitu aloittaa myös piirijärjestöjen tasolla. Merkittävänä toiminnan laajenuksena on pidettävä TSL:n järjestämää pohjoismais-neuvostoliittolaista aikuis- kasvatuseminaaria Kiljavalla.

Liiton järjestöllinen kehitys on ollut suotuisa. Lukuisia uusia opintojärjestöjä on perustettu, ja kolme uutta piirijärjestöä on aloittanut toimintansa. Opintojärjestöjen kunnallisissa toiminta-avustuksissa on vuoden aikana tapahtunut ilahduttavaa kasvua. Liiton omat säännöt uudistettiin v. 1972 edustajiston vuosikokouksessa ja ne mahdollistavat tulevaisuudessa yhä tiiviimmän yhteistyön liiton ja sen jäsenjärjestöjen kesken ja toisaalta liiton ja piiri- ja opintojärjestöjen kanssa.

Vapaan sivistystyön yleisen kehityksen kannalta v. 1972 oli tärkeintä Valtion kansansivistyslautakunnan valmistama ja opetusministeriölle luovuttama esitys uudeksi opintokeskuslaiksi. TSL on voimakkaasti tukenut sen jo v. 1966 tekemään aloitteeseen perustuvan lakiesityksen valmistamista ja pitää välttämättömänä, että uusi laki nopeasti saataisiin säädetyksi. Sen kautta luotaisiin myös työväenliikkeen omaehtoiselle sivistystyölle nykyistä tuntuvasti paremmat toimintaedellytykset. TSL:n liittotoimikunta on kertomusvuoden aikana antanut opetusministeriölle ym. viranomaisille monia lausuntoja vapaan sivistystyön ja yleisen kulttuuripolitiikan ajankohtaisista kysymyksistä.

TSL:n uusi toimintamuoto — T-teatteri.

II Jäsenjärjestöt ja edustajisto

1. Jäsenjärjestöt ja edustajiston jäsenet

Kertomusvuoden aikana kuuluivat liittoon seuraavat jäsenjärjestöt ja niiden edustajina (suluissa varaedustajina) liiton edustajistoon seuraavat henkilöt:

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue: Sinikka Luja-Vepsä, Seppo Naumanen, Hanni Koljonen, Helvi Ollikainen, Margaretha Starck ja Reijo Virtanen (Anu Kaipainen, Hannu Hämäläinen, Asko Seppänen, Matti Mansikka, Esko Nieminen ja Helvi Saarinen);

Kulutusosuuskuntien Keskusliitto: Seppo Haapanen, Reima Heikkinen, Aimo Hautaniemi, Raija Itkonen, Eila Järvinen, Sakari Kiuru, Kalevi Koskivirta, Pekka Kuoppala, Aune Lundqvist, Eeva Manninen, Teppo Meriluoto, Kaisa Metso, Irja Muikku, Pentti Nieminen, Veikko Oittinen, Onni Peltonen, Viljo Ripatti, Sanelma Saari, Erkki Salonen, Sinikka Salonen, Kyösti Suonoja, Pertti Tuominen, Leo

Wilkman, Eero Ollikainen, Arja Pelkonen, Kai Sandström, Erkki Tapola, Liisa Laukka, Kai Ilmonen ja Timo Rautasalo (Aune Katainen, Helvi Saarni ja Marja-Leena Ävist);

Finlands Svenska Arbetarförbund: Kaj Laxén (Alf-Erik Helsing);

Työväen Urheiluliitto: Outi Nurmi ja Arvo Roiha (Mikko Laine ja Oiva Hurme);

Suomen Työväen Musiikkiliitto: Oiva Hildén (Veikko Viitanen);

Sosialidemokraattinen Naisliitto: Pirkko Reijonen (Laila Lindberg);

Suomen Sosialistinen Nuorisoliitto: Antti Henriksson (Kalevi Hontanen);

Työväen Näyttämöiden Liitto: Kaarina Lampinen (Leena Nuotio);

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto: Pauli Nieminen ja Veera Hokkanen (Pentti Levo ja Eila Nissinen);

Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto: Risto Keskinen (Sylvi Honkavaara);

Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö: Urpu Vihavainen (Ensio Kotiranta);

Liiketyöntekijäin Liitto: Ebba Keskinen, Kauko Suhonen ja Jan Furstenborg (Hellin Lujanen, Matti Puumalainen ja Heikki Kettunen);

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö: Vieno Hämäläinen, Risto Laakkonen, Sakari Montonen, Kaarlo Hautakangas, Aimo Parrila, Teuvo Honkanen, Irene Vähätalo, Leena Simonen, Aarne Etelä, Jussi Pikkusaari, Svea Degerman, Maunu Alppinen, Pertti Hyvönen, Kai Bärlund, Tarja Halonen, Lauri Ihalainen, Pekka Morri, Matti Savola, Marja Leena Seppälä, Helvi Teppo, Elsa Aaltonen, Ismo Luimula, Olavi Sulkunen, Jukka Sädevirta, Raili Blom, Veikko Kansikas, Simo Ström, Toivo Marin ja Holger Nieminen (Kirsti Kekkonen, Aino Peltonen, Mauno Ahonen, Raili Pakarinen, Maija-Liisa Kekkonen, Eila Punkka, Aino Davidsson, Anneli Roine ja Matti Puranen);

Paperiteollisuuden Työntekijäin Liitto: Unto Luhtasaari, Jouko Mäkelä ja Kaarina Kari (Pertti Viinanen, Orvo Heikkilä ja Pekka Aro);

Valtion Työntekijäin Liitto Vaty: Jukka Kannisto (Aimo Myllynen);

Metallityöväen Liitto: Pekka Heinonen, Harry Fredriksson, Tuulikki Kannisto, Antti Heikkilä ja Paavo Hyvönen (Matti Kopperi, Per-Erik Lundh, Aaro Peuraniemi, Maija-Liisa Halonen ja Olavi Kämäräinen);

Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto: Eugen Kaukolampi, Unto Rantanen, Eila Järvi ja Jouni Riskilä (Saimi Ovaskainen, Ahti Rantanen, Mirja Nurmi ja Elsa Tarvainen);

Suomen Puunjalostusteollisuustyöntekijäin Liitto: Pirkko Meriluoto ja Matti Tanskanen (Sakari Tusa ja Toivo Rekola);

Rautatieläisten Liitto: Veikko Behm ja Matti Lahtinen (Erkki Kemppinen);

Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto: Pertti T. Hyvönen (Akseli Valta);

Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto: Ahti Mattila (Laina Lattunen);

Työväen Akatemian Toveriliitto: Pertti Rajala (Maija-Liisa Häyrinen);

Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto: Sinikka Pohja ja Matti Haapakoski (Tuula Tommila ja Aili Lindh);

Suomen Veturimiesten Liitto: Raimo Pölönen (Sergei Andrejew);

Suomen Lasi- ja Posliinityöväen Liitto: Risto Sainio (Erkki Rintama);

Väinö Voionmaan Säätiö: Pentti Ketola (Olavi Lindblom);

Suomen Maaseututyöväen Liitto: Eino Hyttinen ja Raimo Lindlöf (Sulo V. Lehtinen ja Juhani Hietanen);

Suomen Merimies-Unioni: Berndt Uula ja Pekka Kinnari (Robert Herdin ja Arvo Heiniö);

Valtion Viranhaltijain ja Työntekijäin Liitto VVTL: Helmi Kääpä (Unto Kiveäs);

Suomen Kiinteistötyöntekijäin Liitto: Teuvo Peltola (Lyyli Havia);

Kristillisten Sosialidemokraattien Liitto: Paavo Alanen (Elma Jaatinen);

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto: E. U. Rautiainen (Pekka Teikari);

Finlands Svenska Socialdemokratiska Ungdomsklubbars Centralkommitté: Henrik Helenius (Rolf Johansson);

Postiliitto: Yrjö Löytönen (Eelis Aikio);

Suomen Tekstiililaitosmiesten Liitto: Matti Hyvönen;

Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto: Tuomo Saarinen ja Folke Sundman (Matti Nurmi ja Ilpo Manninen);

Nuorten Kotkain Keskusliitto: Ilpo Rossi (Tenho Tuomainen);

Työväen ja Pienviljelijäin Sosialistinen Liitto: Veikko Veckman ja Juhani Mattila (Rainer Raita ja Arjo Söderblom);

Pohjolan Opiston Toveriliitto: Edvin Mattila (Pirkko Pienimäki);

Ammattiyhdistysopiston Toveriliitto: Greta Bäckman (Tauno Nissinen);

Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto: Hugo L. Mäkinen ja Salme Myyryläinen (Toni Bärlund ja Taimi Hirvonen);

Puuliitto: Eeva Hakala ja Eino Sailas (Viljo Ronkainen ja Veikko Pääkkönen);

Nahka- ja Kumialojen Ammattiliitto: Martti Kivimäki (Gunnar Koivunen);

Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto: Arvo H. Kreivilä ja Veijo Paavola (Eino Halonen ja Niilo Kouvo);

Toimittajaliitto: Ritva Särkisilta (Aimo Massinen);

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto: Veikko Nissinen, Anja Asikainen ja Lempi Nurminen (Alma Hirvelä, Veikko Iäs ja Alpo Käkälä);

Väinö Voionmaan Opiston Toveriliitto: Martti Ruohonen (Esko Kettunen);

Varhaisnuorisoliitto Haukat: Tuulikki Kannisto (Pirkko Reijonen);

Eläkkeensaajien Keskusliitto: T. J. Puumalainen (Aarre Lauliainen);

Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto: Jukka Paas-tela (Väinö Rinki);

Invalidiliitto: Taisto Tontti ja Pauli Kuusela;

Mielenterveys- ja Kehitysvamma-alan Liitto: Valtter Pettersson (Pasi Virtanen);

Kotien Puolesta Keskusliitto: Margit Loiske (Rauha Sarvisto);

Koulutusalan Sos.-dem. Yhdistys: Aarre Salonen (Rafael Kontula);

Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto: Erkki Pakkanen (Eino Kauppi);

Työväen Shakkiliitto: Mauno Laisaari (Ilmari Loikkanen);

Suomen Elintarviketyöläisten Liitto: Holger Nieminen ja Mauno Aikio (Toivo Piironen ja Eero Lehtonen);

Suomen Elokvakerhojen Liitto: Martti Soramäki (Mikael Fränti);

Ilmailualan Unioni: Akseli Keränen (Aino Tuomikoski);

Kemian Työntekijäin Liitto: Pekka Salokangas ja Toivo Marin (Reijo Hyytiä ja Simo Ström);

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto: Mikko Palomäki;

Järjestötoimitsijain Liitto: Ulla Suhonen (Helga Niemi);

Kaikkiaan kuului liittoon 63 jäsenjärjestöä, jotka yhteensä maksoivat jäsenmaksuja 2 121 120 jäseneltä.

2. Edustajiston kokoukset

Edustajistolla oli kertomusvuoden aikana yksi kokous: edustajiston sääntömääräinen vuosikokous huhtikuun 10. päivänä.

Vuosikokouksessa tehdyistä päätöksistä mainittakoon:

1. Hyväksyttiin liiton toimikunnan laatima kertomus liiton vuoden 1971 toiminnasta.
2. Hyväksyttiin liiton tilikertomus kalenterivuodelta 1971, vahvistettiin laadittu tilinpäätös ja myönnettiin tilivelvollisille vastuuvapaus.

3. Vahvistettiin 1.12.1971 pidetyssä ylimääräisessä edustajiston kokouksessa tehty liiton työohjelmaa v. 1972 koskeva päätös.
4. Hyväksyttiin liiton talousarvio v:lle 1972.
5. Hyväksyttiin toimikunnan ehdotus liiton sääntöjen muuttamiseksi ja uusitut säännöt tehdyn lisäyksen (3 § 4. kohta) jälkeen toimikunnan esittämässä muodossa. Liiton virallinen nimi on nyt sääntöjen mukaan Työväen Sivistysliitto TSL ry, ruotsiksi Arbetsnärnas Bildningsförbund ABF rf. Erikseen päätettiin sääntöjen osalta seuraavaa:
 - a) Nykyisen edustajiston toimikausi jatkuu normaalisti seuraavaan edustajakokoukseen asti. Uusien sääntöjen tultua merkityksi yhdistysrekisteriin v. 1973–74 edustajakokous kootaan uusien sääntöjen mukaisesti.
 - b) Sääntöehdotuksen perusteluissa mainitun piiri- ja opintojärjestöjen neuvottelukunnan muodostamisen edustajisto antoi toimikunnan valmisteltavaksi.
 - c) Liiton toimistolle annettiin yleisvaltuus tehdä sääntöihin yhdistysrekisteriviranomaisten mahdollisesti vaatimat korjaukset.

III Liiton johto, toimihenkilöt ja toimisto

Liiton toimikuntaan kuuluivat koko vuoden *Sakari Kiuru* puheenjohtajana, *Ahti Fredriksson*, *Pekka Heinonen*, *Meeri Kalavainen*, *Aimo Kairamo*, *Eugen Kaukolampi*, *Leena Koljonen*, *Jaakko Kuusela*, *Ilpo Manninen*, *Veikko Oittinen*, *Arvo Salo*, *Matti Suhonen* ja *Veikko Veckman*.

Toimikunnan varapuheenjohtajina ovat olleet *Meeri Kalavainen* ja *Ahti Fredriksson*.

Toimikunnan työvaliokunnan ovat muodostaneet *Sakari Kiuru*, *Ahti Fredriksson*, *Aimo Kairamo*, *Veikko Oittinen* ja *Arvo Salo*.

Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 13 kokousta, joihin jäsenet ovat osallistuneet seuraavasti: *Sakari Kiuru* 13, *Aimo Kairamo* 11, *Leena Koljonen* 11, *Veikko Veckman* 10, *Eugen Kaukolampi* 9, *Ilpo Manninen* 9, *Veikko Oittinen* 9, *Meeri Kalavainen* 8, *Jaakko Kuusela* 7, *Arvo Salo* 7, *Ahti Fredriksson* 6, *Pekka Heinonen* 5 ja *Matti Suhonen* 5 kertaa.

Toimikunnan kokouksissa tekemistä päätöksistä mainittakoon:

- Toimikunta päätti kokouksessaan 2.2. allekirjoittaa Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestön laatiman Tasavallan Presidentille luovutettavan Euroopan turvallisuuskokousta koskevan vetoomuksen.

- Toimikunta antoi 2.2. lausunnon Kansalaisopistotoimikunnan mietinnöstä.
- Toimikunta päätti 2.2., että liiton yhteyteen muodostetaan vapaa teatteriryhmä (T-teatteri), joka tekee esiintymismatkoja erityisesti siirtotyömaille ja niiden tilapäisasuntoloihin, mutta myös ay-liittojen ja eri työväenjärjestöjen tilaisuuksiin.
- Toimikunta päätti kokouksessaan 14.3. toimeenpanna opintokerhotutkimuksen.
- Toimikunta antoi 23.5. lausunnon Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan ohjesäännöstä ja päätti esittää valtuuskunnan perusteellista uudistamista siten, että valtuuskunta edustaisi erilaisia yhteiskunnallisia tahoja ja näkemyksiä.
- Toimikunta antoi kokouksessaan 27.9. hyväksyvän lausunnon Helsingin Yliopiston Kansansivistustoimikunnan esityksestä, jossa ehdotettiin, että toimikunnan ohjesäännöstä poistettaisiin erillisten järjestöjen edustus ja tilalle tulisi yhteiselimen Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestön edustajat.
- Toimikunta antoi 14.12. liiton lausunnon opintokeskuslaista.
- Toimikunta antoi 14.12. liiton lausunnon Aikuiskoulutuskomitean mietinnöstä.

Liiton pääsihteerinä on ollut *Olavi Hurri*, v.t. opintojohtajana 23.6. asti *Pentti Öhman*, 23.6. – 1.9. vt. opintojohtajana ja 1.9. lähtien vakinaisena opintojohtajana *Erkki Husu*, taloudenhoitajana ja toimistopäällikkönä *Seppo Berg*, kulttuurisihteerinä *Simo Ojanen* 25.4. asti, 25.4. – 1.10. vt. kulttuurisihteerinä *Sulo Hentula* ja 1.10. lähtien kulttuurisihteerinä *Veikko Jauhiainen*, kirjeopiston johtajana 23.6. asti *Pentti Öhman* ja 1.7. lähtien *Matti Lahtinen*, opintosihteerinä *Lassi Ahtiainen*, *Sulo Hentula* ja *Pentti Järvinen*, tiedotussihteerinä ja Aikamerkki-lehden toimittajana *Niilo Johansson*, järjestösihteerinä *Matti J. Laine*, ruotsinkielisen sihteeristön sihteerinä *Jarl Nordman*, opintoneuvojana ja TSL:n työmaakirjaston hoitajana *Kerttu Värn*, TSL:n työmaakirjaston toisena hoitajana ja siirtotyömaiden opintoneuvojana *Eino Skants* ja 1.9. lähtien tilapäisenä työmaatoimitsijana *Kari Virtanen*.

Kassanhoitaja-kirjanpitäjänä on ollut *Bertta Latvala*, kirjeopiston johtajan apulaisena *Kirsti Kaukolampi*, opintokerhoasiain hoitajana *Irene Koski* ja hänen apulaisenaan 24.8. lähtien *Asta Heikkilä*, kanslistina *Xenia Parros*, pääsihteerin sihteerinä 8.9. lähtien *Marketta Kaunis-maa*, konekirjoittajana *Anneli Jalo*, konttoristeina *Eila Lahtinen*, *Anna-Liisa Hurri*, *Sointu Seppänen*, *Eeva Trap-Holm*, *Marja Kari*, *Aino Tikka* ja *Marjatta Tuomainen*, postittajana *Pirkko Rautiainen* 1.3. lähtien, puhelinkeskuksen hoitajana *Helga Karvinen* ja lähettinä *Mirjam Niemi*.

IV Opintokerhotoiminta

1. Opintokerhot 1971—72

Kaikkiaan ilmoittautui toimintakautena 1971—72 3 953 opintokerhoa (edellisenä vuotena 3 113), joissa opiskeli 33 301 henkilöä. Kerhojen keskimääräinen jäsenluku oli 8,4.

Eri läänien kesken jakautuivat opintokerhot seuraavasti:

	Kerhojen luku 1971—72 (1970—71)		Opiskelijoiden määrä
Uudenmaan lääni	898	746	7 516
Turun ja Porin lääni	698	529	5 275
Ahvenanmaan lääni	4	—	22
Hämeen lääni	724	565	6 789
Kymen lääni	475	384	3 978
Mikkelin lääni	189	163	1 624
Pohjois-Karjalan lääni	121	129	1 102
Kuopion lääni	131	76	1 175
Keski-Suomen lääni	240	183	2 091
Vaasan lääni	213	125	1 639
Oulun lääni	171	136	1 354
Lapin lääni	89	77	736
Koko maa	3 953	3 113	33 301

Niiden järjestöjen mukaan, joiden alaisina tai yhteydessä opintokerhot toimivat, jakautuivat kerhot seuraavasti:

	1971—72 (1970—71)		Opiskelijoita
SAK ja sen alaiset liitot	1 523	1 037	11 646
S. Sosialidemokraattinen Puolue	847	630	6 701
Sos.dem. Naisten Keskusliitto	246	253	2 279
Sos.dem. Nuorison Keskusliitto	221	204	1 739
Eläkkeensaajien Keskusliitto	164	133	2 884
Työväen ja Pienvilj. Sosial.liitto	106	119	893
Sos.dem. Naisliitto	104	99	845
Nuorten Kotkain Keskusliitto	80	58	497
Kulutusosuuskuntien Keskusliitto	74	46	703
S. Työväen Musiikkiliitto	56	61	395
Kotien Puolesta Keskusliitto	47	34	582
Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto ...	40	9	435
TSL:n opintojärjestöt	39	28	287
S. Sosialistinen Nuorisoliitto	36	35	261
Invalidiliitto	31	19	337
Merimies-Unioni- Kauppalaiv. huolton. ...	31	65	219

Itsenäiset opintokerhot	29	13	235
Sos.dem. Raittiusliitto	21	13	143
Työväen Urheiluliitto	20	28	173
Varhaisnuorisoliitto Haukat	14	23	114
Elokuvakerhojen liitto	10	22	271
Työväen Näyttämöiden liitto	5	6	60
Ruotsinkielisen sihteeristön kerhot	59	52	339
Muita	150	125	1 263
Yhteensä	3 953	3 113	33 301

Lähettyessään toimintasuunnitelmansa ovat kerhot ilmoittaneet opiskelevansa seuraavia aineita:

Ammattiyhdistystoiminta ja työelämä

Ammattiyhdistystiedon perusteet	547	
Luottamusmiestiedon perusteet	220	
Työlainsäädännön perusteet	185	
Yritysdemokratian perusteet	95	
Taloustiedon perusteet	84	
Työntutkimustiedon perusteet	68	
Työturvallisuus ja työelämä	84	
Muu ammattiyhdistystietous	52	1 334

Poliittinen tietous

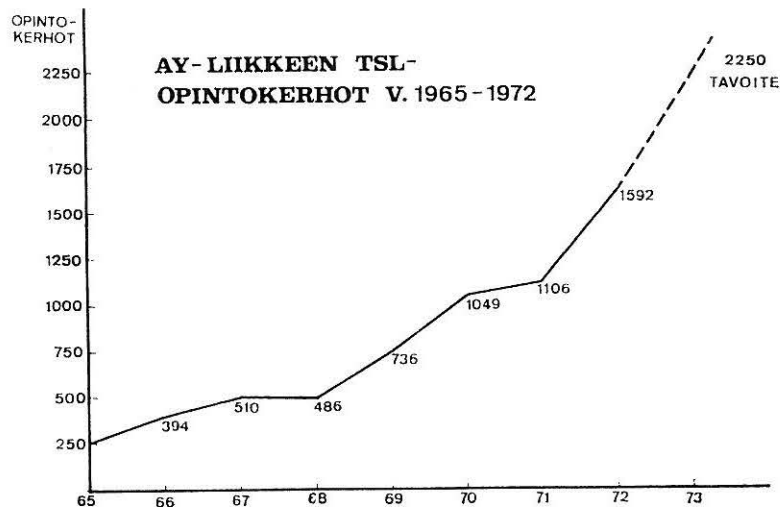
Kunnallispolitiikan peruskoulu	641	
Sosialismi, työväenliike, marxilaisuus	228	
Politiikan peruskoulu	118	
Kunnallistietous	69	
Kansainväliset kysymykset	36	
Muu poliittinen tietous	201	1 293

Yleinen kansalaistietous		302
Järjestötoiminta, yhdistystietous		202
Vieraat kielet		89
Suomen kieli, kirjallinen ja suullinen esitystaito		75
Yhteiskunnalliset keskustelukerhot		73
Kansantalous, kuluttajataito, osuustoiminta		71
Matematiikka luonnontieteet, tekniikka		51

Taideaineet, humanistiset aineet

Kaunokirjallisuus	156	
Musiikki ja musiikin teoria	75	
Elokuvatietous	25	
Teatteritietous, näyttämötyö	19	
Taidehistoria	2	277
Harrasteaineet		186

Yhteensä 3 953 opk

5. Opintokerhojen valtionapu

Opetusministeriö määritteli työkaudeksi 1971–72 valtionavun enimmäismääräksi 90 markkaa kerhoa kohden. Liiton opintokerhoista 3 386 valtionavun määräykset täyttäneitä kerhoa sai valtionapua yhteensä 301 036 markkaa. Näissä kerhoissa oli yhteensä 29 130 jäsentä, näistä 14 459 miestä ja 14 671 naista. Keskimääräinen jäsenluku oli 8,6. Opintokerhot ovat pitäneet yhteensä 44 685 kokousta.

Maalaiskuntien ja kaupunki- ja kauppalakuntien keskinäistä osuutta vertailtaessa jakautuivat valtionapuopintokerhot siten, että 2 749 kerhoa toimi kaupunki- ja kauppalakunnissa ja 635 kerhoa maalaiskunnissa.

Niiden järjestöjen mukaan, joiden alaisina tai yhteydessä valtionapuopintokerhot toimivat jakautuivat kerhot seuraavasti:

	1971–72	(70–71)	Opiskelijoita		yhteensä
			miehiä	naisia	
SAK ja sen alaiset liitot	1 319	866	6 029	4 171	10 200
S. Sos.dem. Puolue	745	537	4 171	1 769	5 940
Sos.dem. Naisten Keskusliitto	228	251	22	2 145	2 167
Eläkkeensaajien Keskusliitto	159	119	834	1 942	2 776
Sos.dem. Nuorison Keskusliitto	154	153	772	477	1 249
Sos.dem. Naisliitto	97	82	10	814	824
Työväen ja Pienvilj. Sos.dem. l.	92	106	553	239	792
Kulutusosuuskunt. Keskusliitto	54	24	127	411	538
S. Työväen Musiikkiliitto	48	60	127	246	363
Kotien Puolesta Keskusliitto	46	34	91	481	572
Nuorten Kotkain Keskusliitto	45	36	171	131	302
TSL:n opintojärjestöt	37	28	166	108	274
Invalidiliitto	31	16	144	193	337
S. Merimies-Unioni — Kauppa-					
laivaston huoltoneuvosto	27	37	142	45	187
S. Sosialistinen Nuorisoliitto	27	31	136	84	220
Työv. Urheiluseurojen Keskusl.	23	7	114	150	264
Sos.demokr. Raittiusliitto	18	14	33	95	128
Työväen Urheiluliitto	18	25	68	93	161
Varhaisnuorisoliitto Haukat	10	20	34	36	70
Työväen Näyttämöiden liitto	4	5	27	23	50
Elokuvakerhojen liitto	1	17	8	7	15
Itsenäisiä opintokerhoja	20	6	69	134	203
Muita	124	116	374	775	1 149
Ruotsinkiel. sihteeristön kerhot	59	52	237	102	339

Yhteensä 3 386 2 642 14 459 14 671 29 130

Työkautena 1971–72 jakautuivat TSL:n valtionapuopintokerhot lääneittäin seuraavasti:

	opk	miehiä	naisia	yhteensä
Uudenmaan lääni	759	2 928	3 499	6 427
Turun ja Porin lääni	602	2 570	2 079	4 649
Ahvenanmaan lääni	3	10	6	16
Hämeen lääni	644	3 032	3 169	6 201
Kymen lääni	416	1 354	2 178	3 532
Mikkelin lääni	167	668	755	1 423
Pohjois-Karjalan lääni	91	463	430	893
Kuopion lääni	106	567	409	976
Keski-Suomen lääni	201	1 002	812	1 814
Vaasan lääni	191	914	569	1 483
Oulun lääni	132	627	462	1 089
Lapin lääni	74	324	303	627

Yhteensä 3 386 14 459 14 671 29 130

Valtionapuopintokerhot opiskelivat seuraavia aineita:

Ammattiyhdistystoiminta ja työelämä

Ammattiyhdistystiedon perusteet	482
Luottamusmiestiedon perusteet	203
Työlainsäädännön perusteet	164
Yritysdemokratian perusteet	78
Taloustiedon perusteet	73
Työntutkimustiedon perusteet	63
Työturvallisuus ja työympäristö	37
Muu ammattiyhdistystietous	34
	1 134

Poliittinen tietous

Kunnallispolitiikan peruskoulu	572
Sosialismi, työväenliike, marxilaisuus	204
Politiikan peruskoulu	99
Kunnallistietous	53
Kansainväliset kysymykset	34
Muu poliittinen tietous	162
	1 124

Yleinen kansalaistietous	275
Järjestötoiminta ja yhdistystietous	164
Vieraat kielet	78
Suomen kieli, suullinen ja kirjallinen esitystaito	62
Kansantalous, kuluttajataito, osuustoiminta	61
Yhteiskunnalliset keskustelukerhot	48
Matematiikka, luonnontieteet, tekniikka	42

Taideaineet, humanistiset aineet

Kaunokirjallisuus	147
Musiikki ja musiikin teoria	69
Teatteritietous, näyttämötyö	16
Elokuvatietous	6
Taidehistoria	2
	240

Harrasteaineet	158
----------------------	-----

Yhteensä 3 386 opk

V TSL:n kirjeopisto

Vuoden 1972 aikana opiskeli TSL:n kirjeopistossa 766 (v. 1971 825) yksinopiskelijaa ja 2 802 (2 057) opintokerhoa, joissa oli jäseniä yhteensä 20 330 (15 650), joten kirjeopiston johdolla opiskelevia on ollut kaikkiaan 21 095 (16 475).

Opiskelunsa aloitti toimintavuonna 1 701 (1 272) opintokerhoa ja 394 (389) yksinopiskelijaa ja todistuksen loppuun suorittamastaan kurssista sai 1 143 (742) opintokerhoa ja 189 (152) yksinopiskelijaa.

Seuraavassa kerhot ja yksinopiskelijat ryhmiteltyinä opintoaineiden mukaan.

Aine	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksinopiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1972	1971	1972	1971	1972	1971	1972	1971
<i>Ammattiyhdistystoiminta ja työelämä</i>								
Ammattiyhdistystiedon perusteet	867	713	6 153	5 470	141	164	6 294	5 634
Työlainsäädännön perusteet	318	99	2 251	736	29	4	2 280	740
Luottamusmiestiedon perusteet	277	261	2 066	1 896	121	73	2 187	1 969
Yritysdemokratian perusteet	153	35	1 076	260	6	—	1 082	260
Taloustiedon perusteet	145	144	1 058	1 126	9	14	1 067	1 140
Työntutkimustiedon perusteet	120	90	828	661	29	32	857	693
Järjestö- ja kokoustiedon perusteet	123	—	849	—	4	—	853	—
Työturvallisuus kannattaa	48	24	496	193	6	7	502	200
Minä ja muut työyhteisössä	53	47	406	394	4	15	410	409
Työterveys ja työturvallisuus	32	15	249	107	6	1	255	108
Työlainsäädäntö	5	26	33	236	1	11	34	247
Työntekijä ja yritysdemokratia	4	12	32	96	—	2	32	98
Luottamusmies tehtävässään	—	8	—	71	3	23	3	94
Ammattiyhdistysopiston valmistuskurssi	—	—	—	—	2	4	2	4
Työväen Akatemian valmistuskurssi	—	—	—	—	2	4	2	4
	2 145		15 497		363		15 860	
<i>Poliittinen tietous</i>								
Kunnallispolitiikan peruskoulu	173	78	1 305	557	15	5	1 320	562
Politiikan peruskoulu	48	135	390	1 015	7	13	397	1 028
Keskustelemme sosiaalipolitiikasta	38	10	298	92	4	2	302	94
Talouspolitiikan peruskoulu	21	—	139	—	1	—	140	—
Sosiaalivakuutus	6	23	64	167	1	11	65	178
Lyhyt johdatus marxilaiseen taloustieteeseen	7	3	47	18	3	1	50	19
Kunnan sosiaalihuolto	8	11	48	82	1	—	49	82
Sosialismi meidän vuosisadallamme	6	3	44	18	—	1	44	19
Sosialismin aatehistoria	5	3	36	23	—	—	36	23
Nykyajan työväenliike	1	4	8	46	—	1	8	47
	313		2 379		32		2 411	

Aine	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksin- opiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1972	1971	1972	1971	1972	1971	1972	1971
<i>Järjestötoiminta</i>								
Järjestötehtävien peruskurssi ...	59	36	394	285	8	25	402	310
Puheenjohtajan tehtävät	14	16	99	124	24	25	123	149
Sihteerin tehtävät	12	14	77	105	43	38	120	143
Kirjanpito	10	18	65	111	47	46	112	157
Miten nykyajan yhdistys toimii ...	11	9	88	72	1	1	89	73
Järjestömiestiedottajana	7	5	43	27	6	8	49	35
	113		766		129		895	
<i>Muut yhteiskunnalliset aineet</i>								
Terveystieteiden työväen ...	26	11	188	86	3	1	191	87
Kuluttajan politiikka	23	—	173	—	1	—	174	—
Nainen ja yhteiskunta	19	37	154	277	—	—	154	277
Perhe ja yhteiskunta	13	8	118	68	—	—	118	68
Kuluttajataito	7	9	54	73	—	—	54	73
Kunnallislaki	3	8	29	65	—	3	29	68
Meidän kuntamme	3	11	22	84	1	3	23	87
Kristitty sosialisti	2	2	14	14	1	—	15	14
Miten valtiolaivaamme ohjataan ..	—	—	—	—	1	1	1	1
Tutustumme Intiaan ja sen oloi- hin	—	—	—	—	1	1	1	1
	96		752		8		760	

Aine	Kerhoja		Kerhoissa jäseniä		Yksin- opiskelijoita		Yhteensä opiskelijoita	
	1972	1971	1972	1971	1972	1971	1972	1971
<i>Matematiikka, kielet</i>								
Slim John — englannin kielen kurssi (radio ja TV)	23	7	136	44	35	36	171	80
Laskento	17	12	119	88	36	39	155	127
Suomen kieli	13	4	70	25	25	36	95	61
Englannin kielen alkeiskurssi ...	8	17	57	125	6	12	63	137
Saksan kielen kurssit	7	5	37	26	24	19	61	45
Venäjän kielen kurssi — radion ja Tv:n Dobryj Vetser	3	1	19	5	34	61	53	66
Ruotsin kielen alkeet	3	7	16	46	29	35	45	81
Mittausoppi	1	—	6	—	5	4	11	4
	75		460		194		654	
<i>Kirjallisuus, taide, muut harrasteet</i>								
Suullisen esitystaidon perusteet ...	33	29	253	239	14	23	267	262
Puhetaito	7	4	55	32	11	4	66	36
Valokuvaus harrastuksena	5	7	53	81	10	6	63	87
Askartelun perusteet	6	4	62	25	1	5	63	30
Ohjelmatoiminta	5	8	32	59	3	1	35	60
Näppärät kädet punovat	2	3	11	21	—	1	11	22
Kaunokirjallisuus	1	2	5	14	1	1	6	15
Mitä elokuva on	1	—	5	—	—	—	5	—
	60		476		40		516	
<i>Yhteenveto</i>								
Ammattiyhdistystoiminta ja työ- elämä	2 145	1 476	15 497	11 272	363	354	15 860	11 626
Poliittinen tietous	313	271	2 379	2 023	32	34	2 411	2 057
Järjestötoiminta	113	104	766	775	129	143	895	918
Muut yhteiskunnalliset aineet	96	94	752	733	8	11	760	744
Matematiikka, kielet	75	53	460	359	194	242	654	601
Kirjallisuus, taide, muut harras- teet	60	59	476	488	40	41	516	529
Yhteensä	2 802	2 057	20 330	15 650	766	825	21 096	16 475

VI Kurssitoiminta

Kertomusvuoden aikana järjestettiin seuraavat keskuskurssit:

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia:	Ohjaajat:
<i>Opintosihteerien viikonloppukurssit:</i>				
S.Maasentutyöv.liitto	8. — 9. 1.	Keuruselkä	23	Lasse Ahtiainen Kalevi Räsänen
VaTy	29. — 30. 1.	Haukipudas	12	Matti J. Laine Jukka Kannisto
S. Sähköalantyöntek.liitto	5. — 6. 2.	Tyrväntö	25	Pentti Järvinen
Metallityöväen liitto	25. — 27. 8.	Kiljava	50	Lasse Ahtiainen Pentti Järvinen
Paperiteol.työntek.liitto	30. — 31. 8.	Kiljava	40	Lasse Ahtiainen Pentti Järvinen
Rautatieläisten liitto	2. — 3. 9.	Haukipudas	12	Pentti Järvinen Pentti Öhman
S.Puunjalostusteol. Työn- tek.liitto	9. — 10. 9.	Kauniainen	46	Lasse Ahtiainen Erkki Husu Leena Simonen
Metallityöväen liitto	15. — 17. 9.	Haukipudas	40	Eino Skants Pentti Öhman
Metallityöväen liitto (Ruotsinkiel.)	15. — 17. 9.	Tyrväntö	18	Harry Fredriksson Pentti Järvinen
Puuliitto	15. — 17. 9.	Tampere	50	Pentti Järvinen
Auto- ja Kuljetusalan työntekijäliitto	16. — 17. 9.	Tyrväntö	17	Pentti Järvinen
Hotelli- ja Ravintola- henkilök. liitto	18. — 19. 9.	Tyrväntö	17	Lasse Ahtiainen Pentti Järvinen Jorma Kallio

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia:	Ohjaajat:
S.Sähköalan työntek.liit.	23. — 24. 9.	Tyrväntö	28	Lasse Ahtiainen Arvo H. Kreivillä
Virkamiest. ja Työntek. Yhteisjärjestö	29. 9. — 1.10.	Ylöjärvi	16	Lasse Ahtiainen Pentti Järvinen Kari Virtanen
Kumi- ja nahkатыöv.liitto	7. — 8.10.	Kesäkallio	21	Pentti Järvinen Kari Virtanen
Teknisten ja erikoisam.liitto	7. — 8.10.	Kiljava	16	Lasse Ahtiainen Juhani Mattila
Kemian Työntek.liitto	14. — 15.10.	Tyrväntö	18	Lasse Ahtiainen Pentti Järvinen
Hotelli- ja ravintolahenkilök. liitto	16. — 17.10.	Sotkamo	12	Lasse Ahtiainen Pentti Järvinen
Jalometallityöntek.liit. Ilmailualan Unioni S.Tekstiililaitosmiest.l.	21. — 22.10.	Tyrväntö	17	Lasse Ahtiainen Matti J. Laine
S.Kirjatyöntek.liitto	4. — 5.11.	Tyrväntö	37	Lasse Ahtiainen Pentti Järvinen Pauli Nieminen
S.Elintarviketyöl.liitto	11. — 12.11.	Tyrväntö	20	Lasse Ahtiainen Matti J. Laine Kari Virtanen
S.Lasi- ja posliinityöv.liitto	11. — 12.11.	Tyrväntö	17	Lasse Ahtiainen Matti J. Laine Kari Virtanen
VaTy	18. — 19.11.	Tyrväntö	14	Lasse Ahtiainen Matti J. Laine
Testiili- ja vaatetus-työv. liitto	18. — 19.11.	Kiljava	40	Kari Virtanen

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia:	Ohjaajat:
SAK	25.—26.11.	Tyrväntö	30	Lassi Ahtiainen Leena Simonen
SAK (ruotsinkiel.)	25.—26.11.	Tyrväntö	11	Jarl Nordman
S.Maaseututyöv.liitto	2.—3.12.	Tyrväntö	25	Pentti Järvinen
Yhteensä 27 opintosihteerien viikonloppukurssit, 672 osanottajaa				
<i>Muita keskuskursseja:</i>				
Opinto-ohjaajien kurssi (Eläkkeensaajat)	24.—26. 1.	Ylöjärvi	30	Lassi Ahtiainen Sulo Hentula
Opinto-ohjaajien jatkokurssi	16.—21. 4.	Ylöjärvi	32	Lassi Ahtiainen Pentti Öhman
Opinto-ohjaajien kurssi	19.—21. 4.	Ylöjärvi	32	Lassi Ahtiainen
Opintotyön kurssi (Metallityöväen 1. ruotsinkiel.)	22.—23. 4.	Loviisa	20	Lassi Ahtiainen Harry Fredriksson Jarl Nordman
Opintojärjestöjen neuvottelupäivät	6.—7. 5.	Ylöjärvi	60	Lassi Ahtiainen Matti J. Laine Pentti Öhman
Maaseudun kulttuuripal- velukset — onko niitä? — seminaari	15.—16. 6.	Viitasaari	74	Olavi Hurri Esko Ihalainen Matti J. Laine
Metsätyömiestä- pienviljelijä elintasokamppailun kou- rissa — seminaari	15.—16. 6.	Viitasaari	100	Juhani Hietanen Olavi Hurri
Kommunalkunskap Pohjoismaiden kesäkurssi (ABF:s svenksa sekr.)	16.—22. 7.	Karjaa	30	Jarl Nordman
Taide, me ja taiteilijat (TKT)	23.—29. 7.	Karjaa	30	Timo Vuosikoski Xenia Parros
Venäjänkielen kurssi	1.—10. 8.	Kauniainen	24	Pentti Järvinen

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia:	Ohjaajat:
Suomenkielen seminaari (Norrbottenin Norden yhd.)	24. 7.—5.8.	Ylöjärvi	40	Heikki Punnonen
Kuvataidematkakurssi	3.—10. 9.	Rooma	33	Timo Vuorikoski Olli Valkonen Xenia Parros
Opinto-ohjaajien jatkokurssi	12.—17.11.	Ylöjärvi	25	Lassi Ahtiainen Kauko Kumpulainen
Hässelbyn kuvataidematka- kurssi (TKT)	17.—23.11.	Tukholma	23	Timo Vuorikoski Mauri Faven Xenia Parros
Työväenliike ja elokuva. Se- minaari (Elokuvatoimik.)	18.—19.11.	Kiljava	17	Matti Soramäki
Opinto-ohjaaja-kurssi (Eläkkeensaajat)	19.—24.11.	Ylöjärvi	32	Lassi Ahtiainen Sulo Hentula Kauko Kumpulainen
Kaikkiaan 43 keskuskurssit, 1 274 osanottajaa				
Kertomusvuoden aikana järjestettiin seuraavat alueelliset kurssit:				
<i>Opinto-ohjaajakurssit:</i>				
Varsinais-Suomen kurssi	29.—30. 1.	Paimio	55	Sulo Hentsula Erkki Husu
Satakunnan kurssi	29.—30. 1.	Kankaanpää	25	Lassi Ahtiainen
Etelä-Hämeen kurssi	5.—6. 2.	Tyrväntö	51	Lassi Ahtiainen
Oulun läänin kurssi	5.—6. 2.	Haukipudas	21	Matti Laine Eino Skants Kerttu Värn
Pohjois-Hämeen kurssi	12.—13. 2.	Ylöjärvi	36	Sulo Hentula Heikki Mäenpää
Helsingin kurssi	12.—13. 2.	Kiljava	46	Lassi Ahtiainen Pentti Öhman

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia:	Ohjaajat:
Pohjois Kymen läänin kurssi	19.—20. 2.	Joutseno	22	Lassi Ahtiainen Pentti Öhman
Etel. Kymen läänin kurssi	19.—20. 2.	Inkeroinen	35	Sulo Hentula Matti J. Laine
Uudenmaan kurssi	26.—27. 2.	Kiljava	41	Lassi Ahtiainen Erkki Husu
Helsingin kurssi	26.—27. 2.	Kiljava	30	Erkki Husu Heikki Mäenpää
Pohjois-Karjalan kurssi	3.— 5. 3.	Koli	51	Sulo Hentula Eino Skants
Lapin läänin kurssi	4.— 5. 3.	Pohtimolampi	39	Pentti Järvinen Matti J. Laine Kerttu Värn
Kuopion läänin kurssi	11.—12. 3.	Jännevirta	33	Lassi Ahtiainen Eino Skants
Vaasan läänin kurssi	18.—19. 3.	Kuortane	44	Lassi Ahtiainen Eino Skants
Mikkelin läänin kurssi	18.—19. 3.	Ristiina	53	Erkki Husu Pentti Ähmän
Keski-Suomen kurssi	25.—26. 3.	Keuruselkä	50	Lassi Ahtiainen Eino Skants

Yhteensä 16 opinto-ohjaajakurssit, 632 osanottajaa

Muita alueellisia kursseja:

Opintosihteerien kurssi (Et. Hämeen sos.dem.piiri)	25.—26. 3.	Hattula	15	Matti J. Laine Jussi Tiira
AY-tiedon kurssi (Satakunnan sos.dem.piiri)	13.—14. 5.	Kärkkä	40	Matti J. Laine Heikki Piistola

Kurssi:	Aika:	Paikka:	Osan- ottajia:	Ohjaajat:
Opintotyön kurssi (Sähköalan työntek.l.)	16.—17. 9.	Espoo	10	Lassi Ahtiainen Viljo Karttunen
Kunnallispolitiikan kurssi (Satakunnan sos.dem. piiri)	4.— 5.11.	Karkku	42	Matti J. Laine Tauno Kallio
Opintosihteerien kurssi (Kouvan APJ)	2.— 3. 9.	Kymi	32	Lassi Ahtiainen Leena Simonen
Järjestötekniikan kurssi (Vaasan l. sos.dem.piiri)	25.—26.11.	Kokkola	38	Matti J. Laine Aarne Kari
Järjestötekniikan kurssi (Vaasan l. sos.dem.piiri)	25.—26.11.	Kuortane	24	Matti J. Laine Pertti Laakkonen

Kaikkiaan 23 alueelliset kurssit, 823 osanottajaa

Lisäksi järjestettiin 9 (näistä 7 ruotsinkielistä) paikallista kurssia, joilla oli 316 osanottajaa ja 32 (näistä 14 ruotsinkielistä) opintopäivät, joilla yhteensä oli 423 osanottajaa.

Vuoden aikana järjestettiin täten kaikkiaan 75 (edellisenä vuotena 67) kurssit ja 32 opintopäivät (edellisenä vuotena 28), joilla yhteensä oli 2 836 osanottajaa.

Lisäksi järjestettiin 28.—31.5. TSL:n toimitsijoiden ryhmätyödynamiikan seminaari Helsingissä ja osallistuttiin Tampereella järjestettyyn Peruskoulun työtapaseminaariin 26.6.—30.6. Seminaarin järjesti Tampereen yliopisto ja liitto osallistui sekä ohjelmaan että järjestelyihin.

2. Neuvontatyö

Liiton toimihenkilöt ovat vuoden kuluessa matkustaneet säännöllisesti ja matkoillaan luennoineet, antaneet opintoneuvontaa, perustaneet kerhoja ja ohjanneet kursseja. Tämän lisäksi ovat toimihenkilöt käyneet jäsenjärjestöjen kursseilla ja tilaisuuksissa luennoimassa ja opintotyöneuvontaa antamassa. Järjestösihteeri Matti J. Laineen työ on keskittynyt liiton piirijärjestöjen ja paikallisosastojen toiminnan järjestämiseen, Kerttu Värn, Eino Skants ja Kari Virtanen ovat hoitaneet TSL:n työmaakirjastoa ja työmailla tapahtuvaa opintotoimintaa.

VII Valtion luentovaroilla järjestetty luentotoiminta

Luentovarojen käyttö

Valtion tulo- ja menoarvioon vuodeksi 1972 kansantajuisia tieteellisiä luentoja varten otetusta määrärahasta sai Työväen Sivistysliitto käytettäväkseen 10 000 markkaa, josta 9 000 markkaa käytettiin suomenkieliseen ja 1 000 markkaa ruotsinkieliseen toimintaan. Suomenkieliseen toimintaan myönnetystä määrärahasta liitto myönsi 37 kurssilla pidetystä 139 luennosta korvauksia 7 365 markkaa ja matkakuluista 1 549,44 markkaa, yhteensä 8 914,44 markkaa. Määrärahan jäännöserä 85,56 markkaa käytettiin luentotoiminnasta aiheutuneisiin postikuluihin. Luentopalkkio oli 40–60 markkaa luennolta. Kuulijoita oli luennoilla yhteensä 5 128 henkeä ja luentoa kohden keskimäärin 36,9.

Luentojen jakautuminen lääneittäin

Laani	Kurssien luku	Luentojen luku	Luentoa kurssia kohden	Kuulijoita Kaikkiaan	Luentoa kohden
Uudenmaan	17	74	4,3	2 035	27,5
Turun ja Porin	1	6	6,0	264	44,0
Hämeen	5	26	5,2	976	37,5
Kymen	2	3	1,5	120	40,0
Keski-Suomen	1	2	2,0	96	24,0
Mikkelin	2	4	2,0	96	24,0
Kuopion	2	5	2,5	105	21,0
Pohjois-Karjalan	2	4	2,0	154	38,5
Vaasan	1	2	2,0	64	34,0
Oulun	2	5	2,5	1 052	214,0
Matkakursseilla	2	8	4,0	232	29,0
Koko maa	37	139	3,7	5 128	36,9
(Edellisenä vuotena) ...	(29)	(147)	(5,1)	(9 224)	(62,7)

Avustusten jakautuminen lääneittäin

Laani	Luento- palkkiot mk	Matka- kulut mk	Kaik- kiaan mk	Luentoa kohden mk	Kuulijaa kohden mk
Uudenmaan	3 725,—	620,40	4 345,40	58,72	2,13
Turun ja Porin	300,—	—	300,—	50,—	1,14
Hämeen	1 470,—	492,—	1 962,—	75,46	2,00
Kymen	170,—	55,—	225,—	75,—	1,85
Keski-Suomen	120,—	80,—	200,—	100,—	6,70
Mikkelin	200,—	—	200,—	50,—	2,10
Kuopion	180,—	42,—	222,—	44,40	2,12
Pohjois-Karjalan	240,—	140,—	380,—	95,—	2,56
Vaasan	100,—	—	100,—	50,—	1,56
Oulun	400,—	120,04	520,04	104,—	0,50
Matkakursseilla	460,—	—	460,—	57,50	1,98
Koko maa	7 356,—	1 549,44	8 914,44	64,13	1,73
(Edellisenä vuotena) .	(7 050,—)	(1 860,54)	(8 910,54)	(60,61)	(0,97)

Luentojen aiheet

Sosialismi ja työväenliike	34	luentoa
Kuvataide	32	»
Yhteiskunnallinen tieto	15	»
Kunnalliset kysymykset	14	»
Kansantalous ja sosiaalipolitiikka	13	»
Kirjallisuus, teatteri, esitystaito	11	»
Sosiologia	8	»
Työväenkulttuuri	7	»
Valtio-oppi	3	»
Kansansivistystyö	2	»

Luentoja yhteensä 139 luentoa

VIII Työvään kuvataidetoimikunta

Työvään kuvataidetoimikuntaan ovat vuoden 1972 aikana kuuluneet seuraavat henkilöt: taidemaalari *Mauri Favén* puheenjohtajana ja jäsenenä TSL:n tiedotussihteeri *Niilo Johansson*, liiton toimikunnan valitsemina valtiot.lis. *Eliel Söderlund*, fil.lis. *Olli Valkonen* ja fil.maist. *Timo Vuorikoski*, Taidemaalari liiton valitsemina taidemaalari *Heikki Alitalo* ja *Osmo Valtonen*, Suomen Kuvanveistäjäliiton valitsemina kuvanveistäjät *Antero Ruotsalainen* ja *Antti Neuvonen*, Suomen Taidegraafikoitten valitsemina taidegraafikot *Toimi Kiviharju* ja *Yrjö Könni* ja Suomen Taiteilijaseuran valitsemana taidemaalari *Erkki Hervo*.

Toimikunnan varapuheenjohtajana on ollut Olli Valkonen ja sihteerinä kanslisti *Xenia Parros*.

Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 11 kokousta ja toimikunnan työvaliokunta (puheenjohtajat ja sihteeri) ja tilapäiset työjaostot 8 kokousta. Toimikunnan jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin seuraavasti: Mauri Favén 10, Eliel Söderlund 10, Toimi Kiviharju 9, Antero Ruotsalainen 9, Yrjö Könni 8, Erkki Hervo 7, Heikki Alitalo 7, Osmo Valtonen 6, Timo Vuorikoski 4, Niilo Johansson 3, Antti Neuvonen 1 ja Olli Valkonen 1 kertaa.

Toimikunta on suunnitellut ja harjoittanut taidevalistustyötä luentotilaisuuksissa, kursseilla, näyttelyissä käynteinä, kerho- ja neuvontatyönä. Toimenpiteistä on tiedotettu sanomalehtien, kiertokirjeitten ym. välityksellä.

Luentotilaisuuksia ja näyttelyissäkäyntejä järjestettiin kolmella eri paikkakunnalla kaikkiaan 9 tilaisuutta, joissa osanottajia oli yhteensä 425 henkeä.

Vuoden 1972 aikana järjestettiin seuraavat kurssit:

Kotimaan kurssi »Taide, me ja taiteilijat» 23.—29.7. KTV:n kurssikodissa Karjaalla. Kurssille osallistui 30 henkilöä ja ohjaajina olivat fil.kand. Timo Vuorikoski ja TKT:n sihteeri Xenia Parros. Luentoja pitivät ohjaajan lisäksi seuraavat henkilöt: fil.kand. Jukka Ervamaa, fil.kand. Helinä Koskinen, taiteilija Veikko Eskolin, toimittaja Severi Parko, taiteilija Mauri Favén, fil.lis. Aarne Laurila, fil.kand. Soili Sinisalo, fil.maist. Seppo Niinivaara. Kurssin aiheena oli lähinnä ympäristön merkitys ihmiselle ja ihmisen ja kuvataiteen väliset suhteet. Kurssilla oli kaikkiaan 24 luento- ja 28 muuta työtuntia ja työhön liittyi päivän retkeily vanhoihin kartanoihin ja ruukkien alueille.

Syyskuun 3.—10. päivänä järjestettiin kuvataideopintomatka Roomaan. Matka järjestettiin suunnitellun ja jo järjestetyn Itä-Berliini—Dresden—Praha-matkan tilalle, jonka matka-asioita hoitanut matkatoimisto viikkoa ennen lähtöpäivää peruutti. Rooman matkan järjestelyt hoiti matkatoimisto Matkarengas vajaan viikossa. Matkan ohjaajina olivat fil.kand. Timo Vuorikoski avustajanaan fil.lis. Olli

Valkonen ja TKT:n sihteeri Xenia Parros. Matkalla oli 33 osanottajaa. Opiskelun kohteena olivat Rooman lukuisat taidenähtävyydet ja lisäksi tehtiin matka Pompeijin rauniokaupunkiin (Napolin kautta), Ostiaan (Ostia Antica) ja Tivolin kaupunkiin. Matka onnistui äkillisistä järjestelyistä huolimatta erittäin hyvin ja vastasi hyvin taidevalistusmatkalle asetettavia vaatimuksia.

Edelleen toimikunta järjesti marraskuun 17.—23. päivänä kuvataidekurssin Tukholmassa Hässelbyn linnassa. Kurssin opinnollisina ohjaajina olivat fil.kand. Timo Vuorikoski ja taidemaalari Mauri Favén. Osanottajia oli 23. Opiskelun kohteena oli Tukholman National-museumissa oleva suuri näyttely »Kustaa III», Modernin taiteen museo (Jean Tinguelyn retrospektiivinen näyttely 1953—72), Walde-marsudden näyttelyt, Huddingenin uuteen aluesairaalaan sijoitettu runsas moderni taide ja joukko pieniä ajankohtaisia näyttelyjä eri gallerioissa. Kurssityöhön liittyi iltaluentoja ja retki Skoklosteriin ja Sigtunaan.

Joulukuun 11. päivänä arvottiin TKT:n kannatusjäsenien kesken taideteoksia, joista yksi pienoisveistos (Kai Noramies: Leikki) ja 1 öljymaalaus (Outi Ilkkala: Chartres) ja loput grafiikkaa. Lisänä oli taidekirjoja. Voittojen määrä oli 50 ja kannatusjäsenien määrä arvontahetkellä 724.

Toimintansa rahoittamiseksi Työvään kuvataidetoimikunta sai opetusministeriöltä 7 000 markan määrärahan. Suomalais-Ruotsalaiselta kulttuurirahastolta saatiin 4 000 markkaa Hässelbyn kurssin järjestämistä varten.

IX Työvään elokuvatoimikunta

Työvään elokuvatoimikuntaan kuuluivat vuoden 1972 aikana valt.yo *Martti Soramäki* puheenjohtajana, kirjailija *Arvo Salo* varapuheenjohtajana ja jäsenenä kirjastonhoitaja *Irmeli Aronen*, toiminnanjohtaja *Mikael Fränti* (sihteeri 1.10. lähtien), yht.yo *Ilkka Kalliomäki*, toimittaja *Christian Olsson*, kulttuurisihteeri *Simo Ojanen*, toimittaja *Heikki Peltonen*, elokuvatyöntekijä *Riitta Rautoma* (sihteeri 30.9. saakka), toimittaja *Modest Savtschenko*, koulutussihteeri *Leena Simonen*, valt.kand. *Jukka Tainio*, elokuvaaja *Olavi Tuomi* ja ohjaaja *Reijo Vires*.

Toimikunta on kokoontunut 7 kertaa.

Työvään elokuvatoimikunnan toiminnan edellytyksenä on ollut opetusministeriön myöntämät varat. Ministeriö myönsi toimikunnan käyttöön vuodeksi 1972 yhteensä 5 000 markkaa.

Toimikunta on vuoden aikana järjestänyt kaksi seminaaria. Sos. dem. järjestöväelle järjestettiin elokuvaseminaari Helsingissä työnehtoisesta elokuvasta. Tilaisuudessa alustivat Martti Soramäki ja

Mikael Fränti. Seminaarissa esitettiin elokuvat Punainen Helsinki Taistelu kaupungista ja Tasavallan päiväkirja. Kiljavan ammattiyhdistysopistossa järjestettiin 18. – 19.11. seminaari «Työväenliike ja elokuva – Työväenliike ja yleisradiotoiminta». Seminaarissa luennoivat toimittaja Timo Lapila ja elokuvatyöntekijä Jukka Mannerkorpi (aiheena vapaa elokuva), Jukka Tainio (kansanvaltainen elokuvakulttuuri), Martti Soramäki (työväenliikkeen elokuvapolitiikka), toimittaja Max Rand (joukkotiedotuksen rakenne) ja toimittaja Rensu Paasilinna (kansanvaltainen ohjelmistopolitiikka). Seminaarissa esitettiin alustusten ohella näytteitä työväenehtoisista elokuvista ja tv-ohjelmista sekä keskusteltiin asiaan liittyvistä ongelmista.

Edellisenä vuonna toimikunnan toimittama Aikamerkin elokuvan erikoisnumero jaettiin kauden aikana eri elokuvajärjestöille. Lehden tämä numero tuli lisäksi Tampereen yliopiston tiedotusopin kurssivaatimuksiin lukuvuodeksi 1972 – 73.

Toimintakauden aikana jatkettiin edelliseltä kaudelta periytynyttä kunnallisen elokuvateatterin ongelman selvittämistä. Asiasta laadittiin yhdessä Sos dem. puolueen taidepoliittisen jaoston kanssa kierto- kirje so dem. valtuustoryhmille ja perusjärjestöille. Kirjelmässä selvitetiin nykyistä elokuvatilannetta, julkisen hallinnon ja kunnallisen elokuvateatterin tarpeellisuudesta ja SDP:n kannanottoja kunnallisesta elokuvateatterista sekä toivottiin kirjeen vastaanottajilta aloitteellisuutta asiassa ja myönteistä suhtautumista muilta tahoilta mahdollisesti tuleviin asiallisiin esityksiin kunnallisen elokuvatoiminnan kehittämisestä.

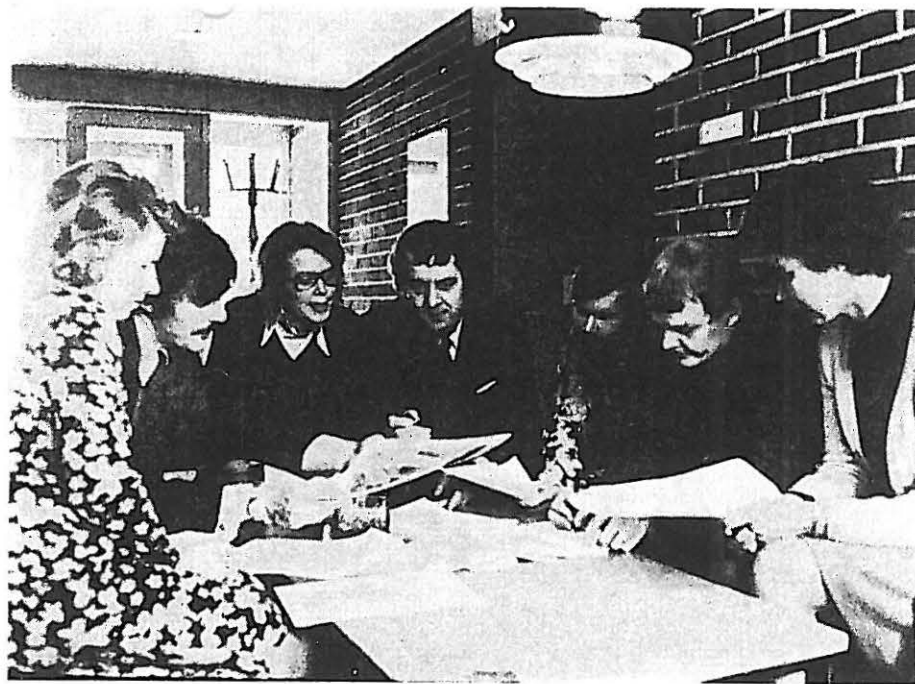
Työryhmä Martti Soramäki/Mikael Fränti/Alpo Halinen selvitti kysymystä elokuvatoiminnan aloittamisesta Työvoimaministeriön alaisissa vastaanottoasuntoloissa, mutta työ oli vielä kesken toimikauden vaihtuessa.

Yhteistyössä Suomen elokuvakerhojen liiton kanssa kustannettiin laaja moniste «Ammattiyhdistysliike ja elokuva». Monisteeseen oli koottu Hämeen elokuvapolitiittisen yhteistyöjärjestön 9.4.1972 järjestämän seminaarin alustukset täydennettyinä käyttötiedoilla elokuvailtojen järjestämiseksi, luettelolla 16 mm:n työväenehtoisista elokuvista ja elokuvan Punainen Helsinki tekstilistalla. Toimikunta sai monistetta käyttöönsä 500 kpl. Lisäksi ryhdyttiin toimikauden aikana laatimaan luetteloa elokuva- ja tv-luennoitsijoista sekä elokuvaa ja televisiota käsittelevästä kriittisestä kirjallisuudesta.

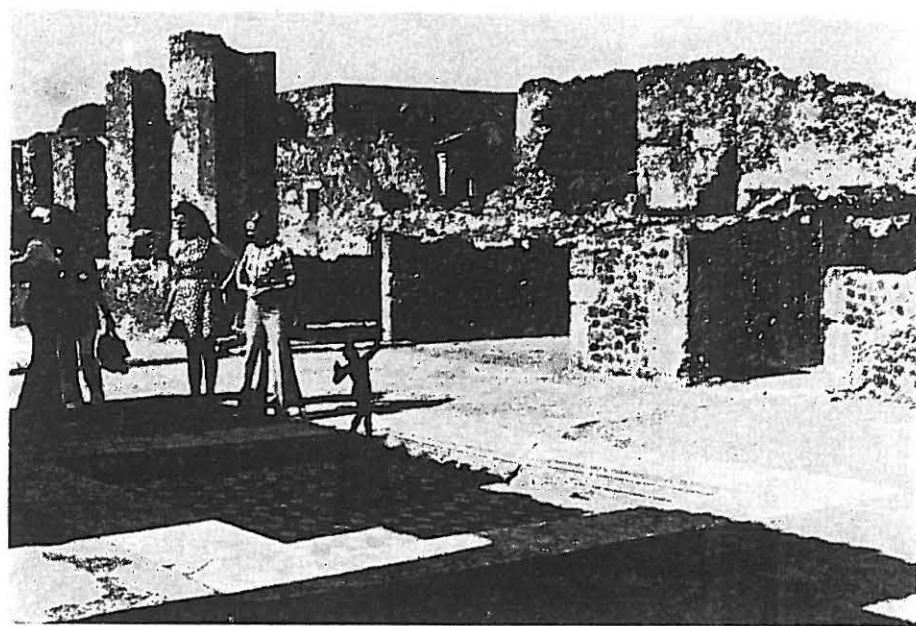
Toimikunta järjesti vuoden aikana 4 yhteisneuvottelutalaisuutta ajankohtaisista elokuvapolitiittisista kysymyksistä elokuvakulttuurin edistyksellisten järjestöjen kanssa.

Toimikunta antoi vuoden aikana seuraavat lausunnot: valtion kamerataidetoimikunnalle taiteilijaprofessorien virkoja ja valtion taiteilija-apurahoja koskevan lainsäädännön tarkistamisesta, valtion

TSL-TAPAHTUMIA 1972

Opinto-ohjaajakurssilla. Ryhmä työskentelee.

Työväen kuvataidetoimikunta opintomatkalla Pompeijissa.

Jätkän kulttuuripäivät Viitasaarella. Toritanssit.

TSL:n työmaakirjasto sai uuden auton vanhan auton rinnalle. Kuvassa kuljettajat opintoneuvojat Eino Skants ja Kari Virtanen.

»Jätkä» antaa näytteen taidostaan »Jätkän kulttuuripäivillä».

elokuvapoliittiselle komitealle elokuvien tilastoinnista, kansan sivistysrahastolle Suomen elokuvakerhojen liiton opintomateriaalia tuottamista koskevasta avustusanomuksesta, opetusministeriölle laatutukilautakuntaan 1972 nimettävistä henkilöistä, valtion kamerataide-toimikunnalle elokuvan laatutukijärjestelmän kehittämistä ja opetusministeriölle Suomen elokuvakerhojen liiton opetusmateriaalin tuottamista koskevasta avustusanomuksesta.

Työväen Sivistysliitto on ollut vuoden aikana edelleen jäsenjärjestönä Elokuva- ja televisiokasvatuksen keskus ry:ssä ja Filmihullu ry:ssä. Filmihullu ry:n hallituksessa TSL:ää ovat edustaneet toimikunnan jäsenet Simo Ojanen ja Riitta Rautoma. Simo Ojanen on myös ollut toimikunnan edustajana säätiön neuvottelukunnassa. Toimikunnan jäsen Heikki Peltonen toimi valtion laatutukilautakunnan puheenjohtajana toimikunnan edustajana. Kauden aikana elokuvatoimikunta liittyi jäseneksi Suomen elokuvajärjestöjen neuvottelukuntaan, jossa toimikuntaa on edustanut Martti Soramäki.

X Sivistystyö työmailla

TSL:n työmaakirjasto

Vuodesta 1949 toimineen Työväen Sivistysliiton metsämiesten siirtokirjaston nimi muuttui kertomusvuoden aikana TSL:n työmaakirjastoksi. Muutos johtui TSL:n työmaihin kohdistuvan sivistystyön laajentumisesta koskemaan metsätyömaiden ohella myös valtion eri työvirastojen tilapäistyömaita ja vastaanottoasuntoloita. Kirjaston toimintaa edisti suuresti uuden kirjastoauton hankinta.

Kirjaston johtokuntaan ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: puheenjohtajana S. Maaseututyöväenliiton sihteeri Juhani Hietanen, varapuheenjohtajana metsänhoitaja Tauno Simonen ja muina jäseninä toimitusjohtaja Taisto Siimes, kirjailija Väinö Karihtala, rehtori Markku Säiniö, päätoimittaja Kaarlo Haapanen, metsätyömies Heikki Ohtonen ja opintosihteeri Sulo Hentula. Johtokunnan sihteerinä on toiminut opintosihteeri Sulo Hentula. Johtokunta on vuoden aikana kokoontunut kaksi kertaa. Kirjaston käytännöllisestä toiminnasta on sovittu Helsingissä olevan työvaliokunnan kesken. Työvaliokuntaan kuuluivat Juhani Hietanen, Tauno Simonen ja Sulo Hentula.

Kirjastonhoitajana on toiminut opintoneuvoja Kerttu Värn, joka on tehnyt kirjastotoiminnan ohjaus- ja järjestelymatkoja, huolehtinut kirjojen luokitus- ja kortistointitehtävistä, osallistunut kirjakaappien kunnostamiseen ja vastannut muista kirjaston toimintaan liittyvistä käytännön tehtävistä. Lisäksi Kerttu Värn on osallistunut opinto-osaston tehtäviin.

Kirjaston toisena hoitajana ja samalla kirjastoauton kuljettajana on toiminut opintoneuvoja *Eino Skants*. Hän on osallistunut kirja-kaappien kunnostamiseen, uusien valmistamiseen ja suorittanut jakelutehtävät savotoille, TVL:n työmaille ja kevätkaudella myös TVM:n vastaanottoasuntoloihin. Lisäksi Eino Skants on suorittanut opintotyötä metsämiesten keskuudessa luennoiden kurssilla ja opintopäivillä sekä perustanut opintokerhoja ja suorittanut niiden neuvontaa Oulun, Kuopion ja Pohjois-Karjalan lääneissä.

Elokuun 20. päivästä lähtien on toisena kirjastoauton kuljettajana ja tilapäisenä työmaatoimitsijana toiminut Kari Virtanen. Hän on suorittanut kirjakaappipalvelua ja opintoneuvontaa TVM:n vastaanottoasuntoloissa ja TVL:n eteläisillä työmailla. Lisäksi Kari Virtanen on osallistunut opinto-osaston opintosihteri- ja -ohjaajakoulutukseen.

Kirjaston keskuspaikkana on ollut Pohjolan Opisto Haukiputaalla. Kertomusvuoden aikana kirjamäärä karttui 1 000 niteellä yhteismäärän ollessa 12 187 teosta. Kirjastokaappien kokonaismäärä on 275 kpl (edellisenä vuotena 268).

Kirjastokaapeista on sijoitettu 81 kpl TVL:n työmaille, TVM:n vastaanottoasuntoloihin, Maaseututyöväen Liiton syrjäseutujen osastoihin ja Pääjärven Metsätyökeskuksen työmaalle. Muut kaapit ovat eri metsätyömailla. Kunnostettavina tai kirjastoautoon sijoitettuna on keskimäärin n. 20 kaappia kerrallaan. Syksyn vaikeat keliolosuhteet ovat hidastaneet kaappien vaihtoja ja poistamista syrjäisiltä tai suljetuilta savotoilta. Kirjastoautoilla on suoritettu yhteensä 195 vaihtoa. Ajokilometrejä kertyi yhteensä 56 473.

Toimintavuoden aikana kirjasto sai valtionapua 27 000 markkaa. Metsämiesten Säätiöltä saatiin 2 000 markkaa ja eri kunnilta yhteensä 1 500 markkaa. Kirjaston taloutta on hoitanut Työväen Sivistysliitto.

Muu sivistystyö työmailla

Sivistystyön järjestämiseksi eräille työmaille sai liitto valtiolta 31 500 markan määrärahan. Varat on käytetty kurssi-, luento- ja muuhun opintotoimintaan metsämiesten ja siirtotyömaiden vastaanottoasuntoloiden työntekijäin keskuudessa. Kertomusvuoden aikana osallistuttiin kaksi kertaa TVL:n Uudenmaan piirin neuvottelupäiville ja TVH:n järjestämään piirien huoltopäälliköiden seminaariin. Valtion Työntekijäin liiton kanssa järjestettiin TVL:n Uudenmaan piirin alueella kolme viihde- ja luentotilaisuutta. Osanottajia oli n. 200. Vastaanottoasuntoloissa on järjestetty opintokerhotoimintaa ja kaikissa viidessä asuntolassa on toiminut iltaneuvoja. Edelleen järjestettiin kaksi kurssitilaisuutta asuntoloiden itsehallinnon jäsenille. Näihin

kursseihin osallistui yhteensä 72 henkilöä. Kiinteän kerhotoiminnan lisäksi järjestettiin asuntoloissa luento- ja keskustelutilaisuuksia. Myös T-teatteri esiintyi asuntoloissa sekä kevä- että syyskaudella. Työmailla tehtyä sivistystyötä ovat suorittaneet opintoneuvojat Kerttu Värn, Eino Skants ja Kari Virtanen. Kari Virtasen työkohteina ovat olleet erityisesti vastaanottoasuntolat.

Jätjän IV kulttuuripäivät

Jätjän neljänneet kulttuuripäivät järjestettiin TSL:n ja sen työmaakirjaston toimesta yhdessä S. Maaseututyöväen liiton kanssa. Järjestelyihin osallistuivat myös työnantajajärjestöt, Metsähallitus ja eri teollisuuslaitokset. Kulttuuripäivät järjestettiin kesäkuun 16. – 18. päivänä Viitasaarella. Kulttuuripäivien aikana järjestettiin mm. seuraavat tilaisuudet: Jätjän messut, joille osallistui 14 näyttelijäpanijaa, toritanssit ja yörieha, joihin osallistui n. 8 000 henkilöä, tukkilaiskisat, joihin osallistui 80 kilpailijaa ja joita seurasi n. 6 000 henkilöä, metsätyönäytös (Jämsänkosken metsätyökoulu), jossa oli yleisöä n. 4 000 henkilöä, pelimannikonsertti ja viitasaarelaisiltamat. Tapahtumat huipentuivat pääjuhlaan yhteiskoulun kentällä. Pääjuhlaa seurasi n. 2 500 henkilöä. Kaikkiaan osallistui kulttuuripäivien eri tilaisuuksiin n. 20 000 henkeä.

Kulttuuripäivien ensimmäisen osan muodosti kaksi Ruuponsaaren lomakylässä pidettyä seminaaria: Metsätyömiestä-pienviljelijä elintaso-kamppailun kourissa ja Maaseudun kulttuuripalvelukset – onko niitä? Seminaarityöhön osallistui 130 henkilöä.

Jätjän kulttuuripäivien järjestämiseen sai liitto opetusministeriöltä 25 000 markan määrärahan.

XI TSL:n ruotsinkielinen sihteeristö

TSL:n ruotsinkielisen sihteeristön (ABF:s svenska sekretariat) toimikuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana *Tom Saxén* ja toimikunnan jäseninä *Ahti Fredriksson* (varapuheenjohtaja), *Dag Lindberg*, *Henrik Helenius*, *Rolf Johansson*, *Nancy Lökfors* ja *Kaj Bärlund* koko vuoden, 1.11. asti *Risto Laakkonen* ja siitä lähtien *Kurt Gustafsson*.

Toimikunta on vuoden kuluessa pitänyt 9 kokousta.

Ruotsinkielisiä opintokerhoja on valtionapuopintokerhoina ollut toiminnassa 59 kerhoa. Kerhot ovat opiskelleet yhteiskunta- ja kunnallissoppia, sosiaalipolitiikkaa ja ammattiyhdistystietoa.

Pohjoismainen kurssi »Kommunalkunskap» järjestettiin 16. – 22. heinäkuuta KTV:n kurssikodissa Karjaalla. Kurssille osallistui 30

henkeä, näistä 10 Ruotsista ja 3 Norjasta. Kurssilla oli 14 luentotuntia ja 18 muuta työtuntia. Kurssin ohjaajana oli Jarl Nordman.

Lisäksi järjestettiin 7 muut kurssit, joilla yhteensä oli 232 osanottajaa ja 37 luentotuntia ja 14 opintopäivät, joilla oli 190 osanottajaa ja 22 luentotuntia.

Sihteeristö on järjestänyt kolmelle ruotsinmaalaiselle ryhmälle, yhdelle tanskalaisryhmälle ja yhdelle norjalaisryhmälle vierailukäynnin Suomeen. Näihin opintomatkoihin osallistui yhteensä 77 henkeä. Sihteeristö huolehti näiden ryhmien Suomen ohjelmasta ja antoi ryhmän jäsenille Suomea koskevaa informointia.

Sihteeri Nordman on tehnyt yhden matkan Ruotsiin ja kansanedustaja Lars Lindeman on edustanut sihteeristöä Ruotsin LO:n kurssilla. Sihteeri Nordman on tehnyt myös lukuisia luento- ja opintomatkoja kotimaassa.

Kuluneena vuotena on sihteeristö yhteistyössä SAK:n kanssa julkaissut kurssin »Arbetslagsstiftningens grunder», joka on ruotsinnois suomenkielisestä Työlainsäädännön perusteista.

Ruotsinkielisen toiminnan taloudellisena pohjana ovat olleet sen valtiolta saamat määrärahat, joiden yhteismäärä v. 1972 oli 29 800 markkaa. Lisäksi on varoja kertynyt kuntien myöntämistä apurahoista 4 500 markkaa ja TSL:n jäsenjärjestöjen jäsenmaksuista 6 500 markkaa. Ruotsalaiselta kulttuurirahastolta sihteeristö sai pohjoismaisen kurssin järjestämistä varten 3 000 markkaa ja Ruotsalais-Suomalaiselta kulttuurirahastolta 3 500 markkaa muuta kurssi- ja opintotoimintaa varten. Sihteeristön kirjanpitoa on hoitanut Xenia Parros.

XII Työväenliikkeen radio- ja tv-järjestö

Työväenliikkeen radio- ja tv-järjestön puheenjohtajana on toiminut 27.9. asti pääjohtaja *Mikko Laaksonen* ja siitä lähtien kirjailija *Pentti Holappa*, varapuheenjohtajana pääsihteeri *Olavi Hurri*, sihteerinä maist. *Simo Ojanen* ja muina jäseninä päätoimittaja *Pauli Burman*, osastopäällikkö *Veikko Oittinen*, tiedotuspäällikkö *Sakari Montonen*, tiedotussihteeri *Seppo Tikka*, sihteeri *Marianne Laxén*, maisteri *Margaretha Starck*, toimittaja *Seppo Väisänen*, talouspäällikkö *Leo Huttunen*, osastopäällikkö *K.-A. Leväaho*, päätoimittaja *Jorma Cantell*, johtaja *Yrjö Toivainen*, sihteeri *Lauri Sivonen* ja opintosihteeri *Jaakko Kuusela*.

Järjestö on kokouksissaan käsitellyt radio- ja tv-asioita ja antanut niistä lausuntoja. Mm. järjestö on antanut julkisen kannanoton radiossa ja tv:ssä tapahtuvasta tiedonvälityksestä ja kansainvälisen tiedonvälityksen puolesta.

XIII Työväentalomuseon valtuuskunta

Työväentalomuseon valtuuskunnan puheenjohtajana on toiminut SDP:n puheenjohtaja *Rafaël Paasio*, varapuheenjohtajana pääjohtaja *R. H. Oittinen* ja jäseninä pääjohtaja *Jorma Jalava*, pääjohtaja *Eero Salovaara*, toimitusjohtaja *Kalervo Peitsalo*, toimitusjohtaja *Ilmari Lavonsalo*, toimitusjohtaja *Untamo Utrio*, maaherra *Sulvi Siltanen*, kansanedustaja *Lyyli Aalto*, kansanedustaja *Väinö Vilponiemi*, pääjohtaja *Erkki Raatikainen* ja valtiot.kand. *Sakari Kiuru*.

Valtuuskunnan työvaliokunnan ovat muodostaneet puheenjohtajana 28.8. asti sosiaalineuvos *Uno Nurminen* ja marraskuusta lähtien toimitusjohtaja *Ilmari Lavonsalo*, varapuheenjohtajana taloudenhoitaja *Pentti Ketola* ja jäseninä järjestötarkastaja *Vihtori Lahti*, apul. os.pääll. *T. J. Puumalainen* (alkuvuoden), pääsihteeri *Taimi Rinne-Virolainen* ja pääsihteeri *Olavi Hurri*.

Valtuuskunnan työvaliokunta on hoitanut museon toimintaan ja rahoituksen hankintaan liittyviä tehtäviä.

Museon paikalliseen hoitokuntaan Riihimäellä kuuluvat: puheenjohtajana *Sulo J. Ojanen*, sihteerinä *Aarne Nurmi*, rahastonhoitajana *Toimi Vehviläinen* ja muina jäseninä *Niilo Suominen*, *Reino Virta* ja *Laila Riihimäki*.

Kesäaikana museo on auki yleisölle keskiviikkoisin, lauantaisin ja sunnuntaisin. Monet järjestöt ovat tehneet retkiä museoon. N. 2 000 hengen on laskettu vuoden kuluessa tutustuneen museoon.

Valtuuskunnan toimeksiannosta Vihtori Lahti ja Eino Skants ovat jatkaneet esinekeräyksen suorittamista. Valtuuskunta on valmistuttanut museota esittävän postikortin.

XIV Ay-toimikunta

Ammattiyhdistystoimikunnan puheenjohtajana on vuoden aikana toiminut fil.kand. *Jussi Pikkusaari* ja jäseninä sihteeri *Jan Furstenberg*, sihteeri *Eeva Hakala*, koulutusosaston päällikkö *Antti Heikkilä*, tiedotussihteeri *Raimo Kantola*, valistussihteeri *Eugen Kaukolampi*, sihteeri *Unto Luhtasaari*, sihteeri *Holger Nieminen*, järjestösihteeri *Pauli Nieminen* ja puheenjohtaja *Risto Sainio*. Toimikunnan sihteerinä on ollut valtiot.kand. *Pentti Järvinen*.

Ammattiyhdistysliikkeen, SAK:n paikallisjärjestöjen liittojen ammattiosastojen opintotoiminta on edelleen toimintavuoden aikana kehittänyt suotuisasti. Opintokerhojen määrä on noussut edellisen opintokauden 1 100 opintokerhosta 1 600:aan ja ammattiosastojen opintosihteereiden määrä nousi 1 700 opintosihteeristä edellisellä toimintakaudella 1 950:een kevääseen 1972 mennessä.

Opintosihteereiden koulutustoiminnassa niin ikään on edetty. Vuoden aikana peruskoulutettiin 27 viikonloppukurssilla 672 ammatti-

osaston ja ammatillisen paikallisjärjestön opintosihteerii. Koulutuksessa on käytetty tähän tarkoitukseen erityisesti valmistettua kurssipakettia ja siihen liittyvää opintosihteriopasta.

Yhdessä SAK:n koulutusosaston kanssa järjestettiin SAK:n paikallisjärjestöissä syksyllä 1972 koulutuskampanja, jossa esiteltiin SAK:n koulutusjärjestelmää yleensä, mutta kiinnitettiin erityistä huomiota opintokerhotoiminnan aktivoimiseen. Ilmeisesti tämä kampanja, joka noin sadalla paikkakunnalla tavoitti yhteensä 2 200 ammattiyhdistysaktiivia, omalta osaltaan vaikutti tapahtuneeseen myönteiseen kehitykseen. Paikallisjärjestökierrroksesta onkin tarkoitus tehdä joka syksy toistuva tapahtuma.

Ammattiyhdistystoimikunnan toimesta on vuoden aikana toimitettu uusi kurssi »Järjestö- ja kokoustiedon perusteet» ay-kurssien sarjaan. Niitä on valmiina nyt seitsemän, em. kurssin lisäksi »Ammattiyhdistystiedon perusteet», joka on täydellisesti uusittu, »Taloustiedon perusteet», »Työlainsäädännön perusteet», »Työntutkimuksen perusteet», »Yritysdemokratian perusteet» ja »Luottamusmiestiedon perusteet». Ruotsinkielisinä on käytettävissä vuoden päättyessä »Facklig grundkurs», »Förtroendemannen» ja »Arbetslagstiftningens grunder».

XV Sosiaalitoimikunta

Sosiaalitoimikunnan puheenjohtajana on vuoden aikana toiminut *Uuno Raatikainen* ja jäseninä *Seppo Maskonen*, *Thor Alholm*, *Pertti Ritakoski* ja *Aarne Lauliainen*. Toimikunnan sihteeri on *Sulo Hentula*.

Sosiaalitoimikunnan aloitteesta valmistettiin TSL:n kirjeopistossa kaksi opintosuunnitelmaa: »Vanhukset tässä maassa» ja »Vanhus-ten ja vammaisten sosiaaliopas».

XVI Kuluttajatoimikunta

Kuluttajatoimikunnan puheenjohtajana on toiminut *Viljo Ripatti* ja jäseninä *Hulda Böhling*, *Leena Koljonen (Simonen)*, *Kerttu Leppänen*, *Liisa-Maria Piila*, *Helvi Westphalen*, *Kaj Bärlund*, *Eino Lehtinen*, *Eero Ollikainen* ja *Martti Åberg*. Toimikunnan sihteerinä on *Sulo Hentula*.

Toimikunnan aloitteesta ja sen valvonnassa on Eero Ollikainen laatinut TSL:n kirjeopistolle kirjekurssin: »Kuluttajapolitiikka».

XVII Ranta-Toivalan kurssikeskus

Kuopion kaupungin kanssa tehdyn vuokrasopimuksen mukaisesti siirtyi kaupungin alueella sijaitseva toimintansa lopettanut Ranta-

Toivalan kansakoulu TSL:n hallintaan 1.12.1971. Kurssikeskuksen rakennussuunnittelu aloitettiin välittömästi ja vanhan koulurakennuksen muutostöihin voitiin ryhtyä kesäkuussa. Kurssikeskuksen avajaiset pidettiin lokakuun 7 p:nä, ja sen varsinainen toiminta pääsi myös lokakuussa käyntiin.

Koulurakennuksen korjaus- ja uudistustöiden jälkeen aloitettiin uuden rantasaunan rakentaminen sen valmistumisen siirtyessä v. 1973 puolelle.

Nyt toteutetun ensimmäisen rakennusvaiheen jälkeen Ranta-Toivalassa voidaan järjestää 15–30 hengen kursseja sekä suuremmallekin osanottajajoukolla kokous- ja neuvottelutilaisuuksia.

Kurssikeskuksen tähänastiset rakennus-, kalusto- ja toimintakustannukset ovat olleet n. 300 000 mk. Rakennustyöt on voitu rahoittaa pääasiassa liiton jäsenjärjestöiltä saatujen pitkäaikaisten lainojen turvin.

Vuoden 1972 lopussa Ranta-Toivalassa järjestettiin kahdeksan viikonloppukurssia, joille osallistui n. 200 henkeä. Erilaisiin iltatilaisuuksiin on lisäksi osallistunut n. 180 henkeä. TSL:n henkilökunnan joulujuhla sekä toimitsijain työkokous pidettiin myös Ranta-Toivalassa.

Kurssikeskuksen rakennustoimikuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana piirisihteeri *Onni Hyvönen*, sihteerinä toimittaja *Eino Kyyhkyinen* ja jäseninä rakennusurakoitsija *Veikko Hiltunen*, tarkastusinsinööri *Raimo Erjavaara*, kattilaseppä *Paavo Vartiainen* sekä insinööri *Seppo Jääskeläinen*, joka myös on toiminut rakennussuunnittelijana ja töiden valvojana.

Ranta-Toivalan kurssikeskuksen hoitokuntaan kuuluvat TSL:n liittotoimikunnan nimeämänä puheenjohtajana toimittaja *Eino Kyyhkyinen* sekä jäseninä piirisihteeri *Onni Hyvönen* (varapj.), konttoristi *Sirkka Kortelainen* (sihteeri), fil.yo. *Ulla-Maija Koponen*, merkonoomi *Fuokko Raatikainen*, kattilaseppä *Paavo Vartiainen* ja työnjohtaja *Tauno Vepsäläinen*. Hoitokunnan rahastonhoitajana on toiminut kirjanpitäjä *Sirkka Mikkola*. Kurssikeskuksen emännäksi on valittu *Anneli Pirskanen* ja talonmies-kiinteistöhoitajaksi *Jaakko Pirskanen*.

XVIII T-teatteri

Liitto päätti 2.2. perustaa yhteyteensä vapaan teatteriryhmän, T-teatterin, jonka erityisenä tehtävänä on suorittaa esiintymismatkoja siirtotyömaille ja tilapäisasuntoloihin, mutta myös työväenjärjestöjen eri tilaisuuksiin. Ryhmä on esittänyt kahta ohjelmaa: Arvo Salon ja Niilo Johanssonin kabareeta »Valtio vieköön» ja Outi Nyttäjän kokoamaa ohjelmaa »Aatteesta kautta aikakauden», joka on koottu vanhoista työläisrunoista ja tekstikatkelmista.

Ryhmän ovat muodostaneet näyttelijät Arja Pekurinen, Eero Soininen ja Martti Romppanen. Säestäjänä on ollut muusikko Aaro Kurkela. Ohjaajana on toiminut Raiku Kemppi.

T-teatterilla oli 25.5.—5.8. välisenä aikana 20 esiintymistä, joista 15 työvoimaministeriön ja TVL:n Uudenmaan piirin vastaanotto-asuntoloissa. Yhteinen katsojamäärä tänä aikana oli n. 7 200 henkeä.

Syyskaudella 7.11.—16.12. teatterilla oli 21 esiintymistä, ja yhteinen katsojamäärä oli 3 600 henkeä. Teatteri vieraili tänä aikana sekä Ruotsissa että Pääjärven rakennustyömaalla Neuvostoliitossa.

T-teatteri on saanut toimintaansa varten opetusministeriöltä 30 000 markan määrärahan.

XIX TSL:n tutkimustyöryhmä

Helsingin yliopiston piirissä toimivan työväenliikkeen historian tutkimusryhmän kanssa järjestettiin 18.5. E-instituutissa neuvottelukokous, jossa tarkasteltiin työväenliikkeen historian tutkimustoimintaa. Kokouksessa todettiin, että TSL on työväenliikkeen historian tutkimustoiminnan edistämiseen sopiva organisaatio. Täten liiton toimikunta päättikin 23.5. muodostaa TSL:n tutkimustyöryhmän, johon nimitettiin VTK *Lauri Haataja*, VTL *Seppo Hentilä*, VTK *Markku Jääskeläinen*, VTK *Jussi Turtola*. Työryhmän sihteeriksi nimettiin *Penlli Järvinen*.

Työryhmä aloitti toimintansa syksyllä 1972 ja piti syyskauden aikana neljä kokousta, joissa suunniteltiin tulevaa toimintaa. Ryhmän jäsenten tutkimuksia ja artikkeleita on julkaistu eri sanoma- ja aikauslehdissä.

XX Yhteistyö muiden järjestöjen ja laitosten kanssa

Työväen kulttuurijärjestöjen neuvottelukunta ei vuoden aikana ole kokoontunut vaan TSL:n ja Suomen Työväen Musiikkiliiton ja Työväen Näyttämöiden liiton yhteistoiminta on hoidettu toimistojen kesken.

TSL on Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestön jäsenenä osallistunut alan yhteistoimintaan. Opintosihtööri Lassi Ahtiainen on yhteisjärjestön hallituksen varapuheenjohtaja.

Syyskaudella 1972 järjestettiin SAK:n kanssa koulutusta koskeva paikallisjärjestökiertokierros 12.8.—16.11. välisenä aikana. Kierroksen suorittivat TSL:n ja SAK:n koulutustoimitsijat. Yhteensä käytiin 108 paikallisjärjestössä ja osanottajien määrä oli kaikkiaan 2 193.

XXI Liiton piirijärjestöt ja opintojärjestöt

Piirijärjestöt

Elokuun 17. päivänä perustettiin TSL:n Oulun piirijärjestö ja kun liittotoimikunta päätti joulukuussa, että koko Helsingin vaalipiirin alueella toimiva TSL:n Helsingin Opintojärjestö on samalla myös piirijärjestö, niin liitolla vuoden lopussa oli neljä piirijärjestöä. Piirijärjestöt ovat järjestäneet useita koulutus- ja kulttuuritilaisuuksia. Varojen niukkuus on kuitenkin asettanut piirijärjestöjentoiminnalle rajoituksia.

TSL:n Etelä-Hämeen piirijärjestö järjesti 28.—30.7. yhdessä TSL:n ja Suomen Työväen Musiikkiliiton kanssa heinäkuussa Työväen Musiikkitapahtuman Valkeakoskella. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä yli 2 000 henkilöä.

TSL:n Kymen piirijärjestö on järjestänyt kursseja opinto-ohjaajille sekä neuvottelupäiviä ja opintoretkeä alueensa opintojärjestöjen edustajille.

Piirijärjestöjen ja liiton välistä yhteyttä on pidetty yllä kirjeenvaihdolla sekä liiton edustajien käynneillä piirikokouksissa, piiritoimikuntien kokouksissa sekä muissa tilaisuuksissa. Joulukuussa järjestettiin liiton toimesta piiritoimikuntien jäsenille neuvottelutilaisuus Helsingissä. Neuvottelussa alusti liiton lähiajan tavoitteista pääsihtööri Olavi Hurri. Keskustelussa sovittiin yhteistyöstä tulevan toiminnan osalta.

Opintojärjestöt

Toimintavuoden aikana perustettiin seuraavat viisi uutta opintojärjestöä: TSL:n Koillis-Lapin opintojärjestö (23.1.), TSL:n Loviisan seudun opintojärjestö (8.3.), TSL:n Ylä-Savon opintojärjestö (27.10.), TSL:n Jämsän seudun opintojärjestö (3.12.) ja TSL:n Porvoon seudun opintojärjestö (17.12.).

Kertomusvuoden päättyessä liitolla oli 62 opintojärjestöä: Alavuden, Espoon, Haminan seudun, Harjavallan seudun, Hausjärven, Heinolan seudun, Helsingin, Hyvinkään, Hämeenlinnan seudun, Ilo-mantsin, Imatran, Itä-Pohjanmaan, Itä-Savon, Janakkalan, Joensuu seudun, Jokilaaksojen, Joutsan-Luhangan, Joutsenon, Jyväskylän seudun, Jämsän seudun, Kainuun, Kemi-Tornion, Keuruun seudun, Koillis-Lapin, Kokkolan, Korpilahden, Kotkan seudun, Kouvolan seudun, Kuopion, Kuusankosken, Lahden seudun, Lappeenrannan seudun, Lohjan, Lounais-Hämeen, Loviisan seudun, Länsi-ajan, Mikkelin seudun, Nurmijärven, Oulun seudun, Pieksämäen seudun, Pielisen seudun, Pihtiputaan, Porin seudun, Porvoon seudun, Raahen seudun, Rauman seudun, Riihimäen, Rovaniemen seudun,

Ruoveden, Salon seudun, Seinäjoen, Tampereen, Tohmajärven, Turun seudun, Vaasan, Valkeakosken seudun, Vantaan, Varkauden, Ylä-Savon, Äänekosken seudun opintojärjestöt. Työväen Sivistystyöjärjestöjä, jotka toimivat entisillä perusteilla, on ollut kaksi: Nokian Työväen Sivistystyöjärjestö ja Uudenkaupungin Työväen Sivistystyöjärjestö.

Suurin osa opintojärjestöistä suoritti vuosikokouksissaan sääntöuudistuksen ja hyväksyi liiton valmistamat mallisäännöt. Samalla muutamat opintojärjestöt laajensivat toimialuettaan. Vuoden lopussa opintojärjestöjen toimialueet käsittivät yhteensä 240 kuntaa.

Opintoneuvonta ja muu opintokerho-opiskelua tukeva toiminta on ollut keskeisintä opintojärjestöjen työssä. Vuoden päättyessä oli opintojärjestöillä yhteensä 63 oman toimensa ohella työskentelevää opintoneuvojaa, jotka ovat saaneet opintojärjestöltään pientä palkkiota.

Opintojärjestöjen taloudelliset edellytykset ovat useimpien järjestöjen kohdalla parantuneet toimi-alueitten kuntien myöntämien toiminta-avustusten suurenemisen myötä. Se on mahdollistanut opintoneuvonnan ja muun opintokerho-opiskelua tukevan toiminnan lisäämisen paikallisesti.

Liitto järjesti opintojärjestöjen edustajille neuvottelupäivät touko-kuun 6.—7. päivinä Väinö Voionmaan Opistossa. Neuvottelupäiville osallistui 59 opintojärjestöjen edustajaa. Päivillä käsiteltiin opinto-toiminnan ja opintojärjestöjen kehitysnäkymiä sekä tiedotus- ja kulttuuritoimintaa.

XXII Julkaisutoiminta

1. Aikamerkki

Työväen Sivistysliiton äänenkannattaja AIKAMERKKI ilmestyi vuonna 1972 kahdeksan kertaa. TSL:n liittotoimikunnan syksyllä 1971 tekemän päätöksen mukaan lehteä alettiin julkaista vuoden alusta tabloid-kokoisena offset-rotatielehtenä. Lehden painosmäärä vaihteli 8—10 000. Sen tilauslevikki vuoden lopussa oli n. 4 100, joista vapaa-kappaleita n. 800. Vapaakappaleina lehteä on jaettu liiton edustajiston ja eri toimikuntien jäsenille sekä jäsenjärjestöjen toimistoihin.

Aikamerkin toimitusneuvostona on ollut liiton toimikunta. Lehden päätoimittajana on toiminut Olavi Hurri ja toimitussihteerinä Niilo Johansson.

2. Opaskirjaset, opintosuunnitelmat ja kirjekurssit

Kuluttajan politiikka	2 000	kpl	86	s	4	opk
Ammattiyhdistystiedon perusteet	3 000	»	93	»	6	»
Työlainsäädännön perusteet	3 000	»	96	»	5	»
Järjestö- ja kokoustiedon perusteet	3 000	»	85	»	6	»
Työntutkimustiedon perusteet	1 000	»	88	»	6	»
Taloustiedon perusteet	500	»	95	»	6	»
Luottamusmiestiedon perusteet	3 000	»	60	»	6	»
Kunnallispolitiikan peruskoulu	2 000	»	216	»	8	»
Talouspolitiikan peruskoulu	3 000	»	191	»	6	»
Ammattiosaston kirjanpito ja taloudenhoito	1 000	»	61	»	6	»
Järjestötehtävien peruskurssi	1 000	»	55	»	6	»
Opintoaineistoluettelo	20 000	»	36	»		
Kerho-opiskelu	5 000	»	47	»		

Painetut ohjelmat, esitteet ja julisteet:

Ammattiyhdistystiedon kurssien esite	50 000	kpl
Kunnallispolitiikan peruskoulu-esite	10 000	»
Talouspolitiikan peruskoulu-esite	20 000	»
Kuluttajan politiikka-esite	20 000	»
Propaganda iskee opiskeluesite	20 000	»
Tule mukaan kerho-opiskeluun seinäjuliste	10 000	»

3. Muu julkaisutoiminta

Vuoden aikana on julkaistu kaksi uutta äänilevyä: Jätkän lauluja ja Merimieslauluja. Liiton julkaisemia erityisäänilevyjä on täten nykyään kaikkiaan seitsemän.

XXIII TSL:n edustus yleisluontoisissa järjestöissä ja toimikunnissa

Sen lisäksi että liitto on ollut edustettuna järjestöjen vuosijuhlissa, edustajakokouksissa ja kansansivistysjärjestöjen yhteisissä neuvottelutilaisuuksissa liitolla on ollut vakinainen edustajansa.

Folke Bernadotten Muistosäätiön hallintoneuvostossa Seppo Berg.
Helsingin Yliopiston Kansansivistystoimikunnassa Lassi Ahtiainen, varalla Seppo Berg,

Kansanvalistusseuran radio- ja televisiotoimikunnassa Jussi Pikku-saari,

Kirjastoasiain neuvottelukunnassa Kerttu Värn,

Suomalaisen Kirjallisuuden edistämisrahaston valtuuskunnan humanistisessa osastossa Niilo Johansson varalla Lassi Ahtiainen ja yhteiskunnallisessa osastossa Pentti Järvinen varalla Simo Ojanen,

Suomen Akatemian lautakunnassa R. H. Oittinen,

Suomen Lastenelokuvakeskuksen hallituksessa Inkeri Lius,

Svenska Social- och Kommunalhögskolanin hallituksessa Sigurd Norrmen,

Työväen Akatemian hallintoneuvostossa Heikki Mäenpää, johtokunnassa Aimo Kairamo,

Tampereen Yliopiston valtuuskunnassa Heikki Mäenpää, varalla Simo Ojanen,

Suomen-Ruotsin Kummikuntatoiminnan Keskusliiton liittoneuvostossa Olavi Hurri, varalla Jarl Nordman,

SAK:n koulutusvaliokunnassa Pentti Järvinen,

Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestön hallituksessa Lassi Ahtiainen, varapuheenjohtajana,

Venäjän kielen edistämisseuran valtuuskunnassa Olavi Hurri, hallituksessa Martti Ruohonen.

XXIV Kansainvälinen toiminta

Perinteellisen pohjoismaisen yhteistoiminnan lisäksi on liitolla ollut yhteyksiä sekä Länsi- että Itä-Euroopan maiden sivistysjärjestöihin. Pohjoismaiden TSL-järjestöjen kesken on ollut monia yhteisneuvotteluja ja kokouksia, joissa on suunniteltu pohjoismaiden sihteeristön muodostamista ja käsitelty yhteispohjoismaisia kysymyksiä. Neuvotteluihin ovat pääasiallisesti osallistuneet puheenjohtaja Sakari Kiuru ja pääsihteeri Olavi Hurri.

Liitto on Työväen Sivistysliittojen kansainvälisen federaation (IFWEA) jäsen ja pääsihteeri Olavi Hurri on ollut federaation hallituksen jäsen 3.3.1973 asti. Federaation 9. yleiskokous oli 1.-3.3.1973 Israelissa. Siihen osallistuivat liitosta pääsihteeri Olavi Hurri ja liittotoimikunnan jäsen Jaakko Kuusela.

Geneven pohjoismaisen kansanopiston vuosikurssille 27.5.—16.7. osallistuivat Suomesta Ritva Aheinen Kemistä, Hannu Leminen Porvoosta, Jorma Leppänen Enosta, Irja Muikku Helsingistä, Sinikka Salonen Espoosta ja Harry Väyrynen Espoosta. Opetusministeriö myönsi kurssia varten 15 500 markan apurahan. Puheenjohtaja Sakari Kiuru on Geneve-koulun johtokunnan puheenjohtaja. Johtokunnan kokouksiin on puheenjohtajan lisäksi osallistunut pääsihteeri Olavi Hurri.

Skandinaaviselle kurssille Holly Royde Collegessa Manchesterissa 28.4.—20.7., osallistuivat Suomesta Ulla Burman Helsingistä, Matti Kari Helsingistä, Mauri Majasalo Helsingistä, Marja-Liisa Ävist Hel-

singistä ja Pertti Ikäläinen, Kauniainen. Kukin osanottaja sai opetusministeriöltä 3 000 markan apurahan. Pääsihteeri Olavi Hurri osallistui 22.—23.11. järjestettyyn Holly Royde -koulua koskevaan neuvottelukokoukseen, jossa sovittiin, että suomalainen osanottajamäärä nostetaan seitsemään.

Poliittisen koulutuksen ja opintotyön pohjoismainen TSL-konferenssi pidettiin Norjassa 20.—25. elokuuta. Suomesta osallistuivat Jaakko Kuusela, Lauri Metsämäki, Markku Säiniö, Erkki Husu ja Matti J. Laine. Luennoitsijana oli mukana myös Olavi Hurri.

Pentti Öhman osallistui Kungälvissä tammikuussa pidettyyn kokoukseen ja tutustui samalla matkalla Tukholmassa Ruotsin Brevskolanin toimintaan.

Norrbotenin Norden-yhdistyksen kanssa järjestettiin suomenkielen seminaari 24.7.—5.8. VV-opistolla Ylöjärvellä. Kurssilla oli 40 ruotsalaista osanottajaa.

TSL:n ruotsinkielinen sihteeristö järjesti 16.—22.7. pohjoismaisen kurssin, johon kotimaisten osanottajien lisäksi osallistui 10 ruotsinmaalaista ja 3 norjalaista.

Työväen kuvataidetoimikunta järjesti 3.—10.9. kuvataideopintomatkan Roomaan, jolla oli 33 osanottajaa. Opinnollisena ohjaajina olivat maist. Timo Vuorikoski ja fil.lis. Olli Valkonen.

Matti Suhonen ja Pentti Järvinen vierailivat 20.—27.10. Tsekkoslovakiassa Tsekkoslovakian tieteen, taiteen ja politiikan sosialistisen seuran kutsumina. Vastavuoroisesti vieraili tsekkoslovakialainen 2-henkinen valtuuskunta, prof. Antonin Nesvadha ja prof. Juraj Cuth, 6.—13.11. Suomessa. Valtuuskuntien vaihto kuuluu Tsekkoslovakialaisen järjestön kanssa tehtyyn yhteistyösopimukseen. Tsekkoslovakiasta oli liiton vieraana myös turistiryhmä.

Pääsihteeri Olavi Hurri teki 16.—21.10. luento- ja neuvottelumatkan ABF:n Västmanlandin piirin alueelle.

Työväen kuvataidetoimikunta järjesti kuvataidematkakurssin Tukholmaan (Hässelby) 17.—23.11. Matkaan osallistui 23 henkilöä ja matkan opinnollisena ohjaajana oli maist. Timo Vuorikoski.

Kolmen Ruotsin ABF-piirin kanssa järjestettiin näkövammaisten kulttuuriviikko VV-opistossa 7.—12.8. Kulttuuriviikkoon osallistui 50 näkövammaista Ruotsista. TSL antoi kurssilla informaatiota Suomesta eri luentojen muodossa. Lukuunottamatta kurssipaikalla tapahtuvaa toimintaa liittyi kulttuuriviikkoon runsaasti retkeilyä eri puolille Suomea.

Muiden pohjoismaiden työväen sivistysliittojen kanssa yhteistoiminnaksi järjestettiin 6.—8.11. Kiljavalla Pohjoismais-neuvostoliittolainen aikuiskasvatusseminaari. Seminaariin osallistui 5 neuvostoliittolaista, 4 ruotsalaista, 3 tanskalaista, 3 norjalaista, 2 islantilaista ja 11 suomalaista. Seminaari oli ensimmäinen sellainen tilaisuus, johon saman-

aikaisesti osallistui sekä kaikkien pohjoismaiden työväen sivistysliittojen että Neuvostoliiton edustajia. Seminaarissa käsiteltiin yleisiä aikuiskasvatus- ja koulutuskysymyksiä ja luennoitsijat ja alustajat edustivat kaikkia osanottavia maita.

Friedrich-Ebert-Stiftungin kutsumana vieraili 20-henkinen valtuuskunta 12. – 23.6. Länsi-Saksassa. Valtuuskunta oli koottu opintojärjestöjen edustajista.

Islannin työväen sivistysliiton MFA:n edustajat Stefán Ögmundsson ja Hjörleifur Sigurdsson olivat liiton vieraina 2. – 5.11.

Lisäksi on liitolla vuoden aikana ollut vieraita Neuvostoliitosta, Itävaltasta ja Unkarista. Tanskan AOF:n Själlannin piiri ja Västmanlandin purin edustajat ovat olleet opintomatkalla Suomessa. TSL:n Etelä-Hämeen piirin ryhmä on ollut opintomatkalla Ruotsissa Ramnäsissä. Valkeakosken opintojärjestö on järjestänyt kulttuuripäivät, johon osallistui myös vierailijoita Ruotsista.

Päasishteeri Olavi Hurri on edustanut liittoa Ruotsin Suomalais-senrojen Keskusliiton vuosikokouksessa toimien myös kokouksen puheenjohtajana.

XXV Lausunnot

Liitto on vuoden kuluessa antanut seuraavat lausunnot ja esitykset:

Lausunto Kansalaisopistotoimikunnan mietinnöstä

Työväen Sivistysliitto toteaa, että Kansalaisopistotoimikunnan tehtävänanto oli sängen väljästi rajattu. Toimikunta on jättänyt useita kansalaisopistojen toiminnan kannalta tärkeitä kysymyksiä kuten keskeyttämisongelman, kuntauudistuksen vaikutuksen jne. mietinnön ulkopuolelle.

TSL:n näkemys kansalaisopistojen kehittämisen peruslähtökohdista poikkeaa oleellisesti toimikunnan kannasta. Mietinnössä korostetaan voimakkaasti paikallisten koulutus- ja sivistystarpeiden merkitystä opistojen opetuksen suunnittelussa. TSL:n mielestä kansalaisopistojen kaltaisen valtakunnallisen aikuisoppilaitosverkon tavoitteet on asetettava kokonaisvaltaisesti koko yhteiskunnan koulutus- ja sivistystarpeiden pohjalta ja sivistyksellistä tasa-arvoa toteuttaen. Näihin yleistavoitteisiin on joustavasti nivellettävä paikalliset tarpeet. Opistojen on kiinnitettävä toimialueellaan erityistä huomiota passiivisen aikuisväestön koulutukseen.

Kansalaisopistotoimikunta ei ole tehnyt opetussuunnitelmista ainekohtaisia suosituksia. TSL:n mielestä opistoille kuitenkin tulisi kehittää runko-ohjelmamalleja, joissa tietyt perusosat ja niiden yhteydessä eritoten yhteiskunnallista tietoa ja näkemystä avartava opetus olisivat keskeisellä sijalla.

TSL yhtyy kansalaisopistotoimikunnan ehdotukseen opistojen liittämisestä kunnan koulutoimen osaksi. Kansalaisopistojen niveltäminen kunnan koulutoimeen tulisi kuitenkin suorittaa toimikunnan ehdottamien toimitila-, opetusväline- ja opettajakysymysten lisäksi myös opetuksen tavoitteiden ja sisällön osalta. TSL:n mielestä kansalaisopistojen opetustoimintaan voitaisiin luontevasti liittää kouluopintojen aikuissovellutusten antaminen.

Tässä yhteydessä olisi harkittava myös yksityisten kansalaisopistojen kunnallistamista opistojärjestelmän yhtenäistämiseksi.

Kansalaisopistotoimikunta on ehdottanut rehtoreiden ohella myös päätoimisten opettajien pätevyysvaatimukseksi akateemista loppu-tutkintoa. TSL ei pidä tätä oikeana ratkaisuna sen paremmin periaatteellisesti kuin käytännöllisestikään. Eri tehtäviin on voitava valita niihin parhaiten sopivat henkilöt muodollisista oppiarvoista riippumatta.

TSL korostaa erityisesti, ettei kansalaisopistojen toiminnan kehittämisellä ja laajentamisella saa kaventaa opistojen toimialueilla työskentelevien vapaiden kansalaisjärjestöjen omaehtoista opinto- ja muuta kulttuuritoimintaa.

Kansalaisopistojen tehtävien ja tavoitteiden täsmällisellä määrittelyllä ja toisaalta järjestömuotoisen sivistystyön toiminnallisten mahdollisuuksien lisäämisellä on aikaansaataavissa parhaat kokonaistulokset.

Ottaen huomioon kansalaisopistotoiminnan merkittävän osuuden aikuiskasvatuksessa tulisi Kansalaisopistotoimikunnan mietintö siihen liittyvine lausuntoineen saattaa myös Aikuiskoulutuskomitean käsiteltäväksi.

Lausunto opintokeskuslaista

Työväen Sivistysliitto TSL ry pitää välttämättömänä, että järjestömuotoinen sivistystyö nykyisen hallituksen ohjelman mukaisesti «saatetaan lainsäädännöllisin toimenpitein ja valtion tuen turvin samaan asemaan muun aikuiskasvatuksen kanssa». Sen vuoksi TSL puoltaa Valtion kansansivistyslautakunnan tekemää esitystä opintokeskuslaiksi ja pitää luonnollisena, että hallitus kiireellisesti antaa tätä koskevan lakiesityksen eduskunnalle.

TSL pitää valitettavana, että Opintokerhokomitean jo v. 1949 tekemät esitykset opintokerhotoiminnan yhteiskunnallisen tuen järjestämisestä eivät suurelta osalta koskaan ole tulleet toteutetuiksi. V. 1965 alusta voimaan tullut laki opintokerhotoiminnan valtionavusta on alun perin tarjonnut vain sängen vajavaisen tuen tälle erityisesti viime aikoina voimakkaasti kasvaneelle toiminnalle. Kansansivistysjärjestöjen kaikinainen muu toiminta on ollut kokonaan lainsäädännön ulko-

puolella ja pelkästään harkinnanvaraisten, vailla määriteltyjä perusteita olevien määrärahojen varassa.

Edellä todetuista syistä TSL teki 10.5.1966 Valtion kansansivistyslautakunnalle esityksen vapaan kansansivistystyön lainsäädännön kehittämiseksi siten, että «tämän työn eri alat ja työmuodot mahdollisimman suuressa määrin olisivat samankaltaisten säännösten ja tukitoimenpiteiden alaiset», kuten kirjelmässä sanottiin, että «kansansivistysjärjestöjen valtionavun perusteet olisi samaistettava esim. kansalais- ja työväenopistojen valtionapuun» ja että «vastaavasti mm. kurssi- ja luentotoimintaa tulisi tukea yhtenäisin perustein siitä riippumatta, minkä työmuodon piirissä tätä toimintaa harjoitetaan».

TSL toteaa tyydytyksellä, että Valtion kansansivistyslautakunta on tehnyt konkreettisen ratkaisuehdotuksen, joka vastaa liiton jo vuosia sitten esittämiä vaatimuksia. TSL viittaa tässä yhteydessä myös 9. yleisen kansansivistyskokouksen v. 1967 antamaan julkilausumaan, jossa edellytettiin, että «maamme eräillä aloilla pitkälle kehittyneitä aikuiskasvatuksen valtionapulainsäädäntöä olisi ensi tilassa täydennettävä järjestömuotoisen kansansivistystyön ja kirjepiistotoiminnan valtionapua koskevilla lailla».

Edellä olevat viittaukset asian varhaisempiin kehitysvaiheisiin osoittavat, että opintokeskuslain säätämistä on pidettävä todella kiireellisenä tehtävänä.

Järjestömuotoisen sivistystyön yhteiskunnallisen tuen oikeutus ja tarpeellisuus on TSL:n mielestä niin kiistaton ja vuosikymmenten ajan välttämättömäksi koettu asia, että siitä tuskin nytkään voi valita eriäviä käsityksiä. Kansansivistysjärjestöjen kannalta on tärkeää, että ne saavat toiminnalleen kiinteän yhteiskunnan tuen. Yhteiskunnankin kannalta selkeästi järjestetty lainsäädäntö ja tukimenettely on hajanaista ja epämääräistä tukea parempi ratkaisu.

Kuten Valtion kansansivistyslautakunnan opetusministeriölle jättämässä opintokeskuslain lähetekirjelmässä on todettu, opistomuotoista ja järjestömuotoista sivistystyötä on pidettävä samanarvoisina. Kun tätä ei missään vaiheessa ole millään taholla haluttu ja voitu kiistää, on TSL:n mielestä välttämätöntä, että tasa-arvoisuus myös yhteiskunnan tukeen ja toimintaedellytyksiin nähden nyt toteutetaan.

Yhteiskunnan kannalta järjestömuotoisen sivistystyön tukeminen on erityisen puолlettavaa siitä syystä, että tämä sivistystyön työmuoto parhaiten on osoittanut voivansa harjoittaa ja edistää yhteiskuntaan kohdistuvaa ja yhteiskunnallista toimintaa virittävää ja aktivoivaa opinto- ja muuta kulttuuritoimintaa. Lisäksi on erityisen merkittävänä pidettävä sitä, että järjestömuotoinen sivistystyö monista sille luonteenomaisista piirteistä johtuen pystyy parhaiten vetämään sivistystyön ja kulttuuripalvelusten piiriin sellaisia kansalaisia ja kansalaisryhmiä, jotka muutoin herkästi saattavat jäädä tällaisen toi-

minnan ulkopuolelle. Järjestömuotoinen sivistystyö siten käytännössä toteuttaa sivistyksellisen tasa-arvoisuuden saavuttamista, mikä yhteiskuntamme omaksumien tavoitteiden kannalta on merkittävää.

Laki opintokeskusten valtionavusta

Valtion kansansivistyslautakunnan laatima lakiehdotus vastaa siinä ilmaistun periaatelinjan osalta TSL:n näkökantoja. Lain yksityiskohdista TSL toteaa, että

— 1 §:n mukaisesti on tärkeää tavoitella ratkaisua, joka antaa valtion kiinteän tuen opintokeskusten koko toiminnalle. Käytännössä on usein vaikea erottaa opintokerhotyötä opintokeskusten muusta toiminnasta eikä se ole edes mielekästä. Lain rajaaminen koskemaan vain opintokerhotoimintaa jättäisi opintokeskusten muun kulttuuritoiminnan edelleen yhteiskunnan tukeen nähden epämääräiseen asemaan.

— 2 §:ssä esitetty 80 %:n valtionapu on varsin kohtuullinen. TSL on äskettäin julkaistussa yhteispohjoismaisessa kansansivistysohjelmassa ilmaissut käsityksensä siitä, että yhteiskunnan — so. valtion ja kunnan — olisi kokonaan vastattava kansansivistystyön kustannuksista ja että toiminta on järjestettävä osanottajille ilmaiseksi. Jotta opintokeskuslaki vastaisi nyt suunnilleen muuta alan lainsäädäntöä, olisi tuen määrä tässä vaiheessa syytä määrätä esitettyyn 80 %:iin.

Pykälään on TSL:n mielestä syytä ottaa lisämomentti, jossa ilmaistaan, että opintokeskukset voivat saada sellaista toimintaansa varten, joka ei ulotu tämän lain piiriin, valtion avustusta muissa valtion menoarviossa olevista määrärahoista.

— 3 §:ssä luetellut kaikki menoerät ovat erittäin perusteltuja, myös kohdissa 6, 7 ja 8 luetellut menot, joita koskevat sanonnat on varmaan täsmennettävissä, mikäli pykälän teksti nyt katsotaan liian yleisluontoiseksi.

— Lakiesityksen muihin pykäliin TSL:lla ei ole huomauttamista ja liitto korostaa tässä yhteydessä aivan erityisesti sitä, että laadittu lakiesitys noudattaa hyvin tarkasti vertailukohteena olleiden muiden vastaavien lakien rakennetta ja sanonnallista ilmaisumuotoa. Tästä syystä opintokeskuslain hyväksymiselle ei TSL:n mielestä pitäisi olla lainsäädännöllisiä esteitä.

Asetus opintokeskusten valtionavusta

Asetusehdotuksesta TSL haluaa todeta, että

— 2 §:ssä esitetty 2 000:n opintokerhon (ruotsinkielisen opintokeskuksen osalta 300:n) määrää voidaan pitää varsin perusteltuna. Monissa eri yhteyksissä myös viranomaisen taholta on ilmaistu olevan

toivottavaa, ettei nimenomaan opintokerhotojen ohjaustehtävä pirstoutuisi kovin monien ja pienten opintokeskusten suoritettavaksi.

— 7 §:ssä 2. momentissa ilmaistu ajatus riittävän ohjaustyövoiman turvaamisesta opintokeskusten käyttöön tulisi keskeisen merkityksensä vuoksi sisällyttää lain perusteluihin. Vaikka työvoiman määrästä edellytetäänkin kouluhallituksen tarkempia ohjeita (16 §) olisi periaate selvästi tullava lakiesityksen perusteluissa esille.

— Liitto vastustaa muodolliseen koulutukseen nojautuvia pätevyysvaatimuksia ja esittää 9 §:n muuttamista siten, että siinä esitetty korkeakoulututkinnon vaatimus poistetaan.

— 16 § osoittaa, että opetusministeriöllä ja kouluhallituksella on eri päätöksillä ja ohjeilla mahdollisuus säädellä ja valvoa opintokeskusten toimintaa aivan samoin edellytyksin kuin muutakin vapaata sivistystyötä. Toisaalta on syytä korostaa, että opintokeskusten on voitava harjoittaa toimintaansa niiden yhteiskunnalliselle luonteelle ominaisessa hengessä samoin kuin tähänkin saakka. Viranomaisten määräykset eivät saa rajoittaa opiskelualueiden valintaa ja kansansivistysjärjestöjen muuta vapautta ja itsenäisyyttä.

Lopuksi TSL viittaa siihen, että se ennen oman lausuntonsa antamista on käynyt asiasta laajan järjestökeskustelun ja pyytänyt jäsenjärjestöiltään ja omilta piiri- ja opintojärjestöiltään lausunnot opintokeskuslaista. Mm. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön, Kutusosuoskuntien Keskusliiton, Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen ja Sos.-dem. Naisten Keskusliiton lausunnoissa korostetaan opintokeskuslain tarvetta ja pidetään sen aikaansaamista kiireellisenä yhteiskunnallisena tehtävänä.

Pitäen opintokeskuslakia tarpeellisenä, kiireellisenä ja mahdollisena TSL esittää, että opetusministeriö välittömästi asettaisi työryhmän yksityiskohtaisesti tarkistamaan opintokeskuslaista tehdyn esityksen. Toimikunnassa tulisi TSL:n mielestä olla myös Valtion kansansivistyslautakunnan ja opintokeskusten edustus.

Lausunto Aikuiskoulutuskomitean mietinnöstä

Työväen Sivistysliitto TSL ry suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti komitean I osamietintöön ja komitean jatkotyöskentelysuunnitelmaan.

Komitea on asettanut aikuiskoulutukselle monia kannatettavia tavoitteita. Kuitenkin päästäkseen työssään eteenpäin komitean tulisi asettaa tavoitteet tärkeysjärjestykseen ja noudattaa johdonmukaisesti suunnitelmaa käytännön toimenpide-ehdotuksissaan. Komitea on korostanut yksilöpsykologisia tavoitteita ja lähtökoh tia. Tämä ei ole voinut olla herättämättä epäilyksiä, pyritäänkö todella tehokkaasti

sukupolvien ja yhteiskuntaluokkien sivistykselliseen tasa-arvoon luomalla käytännön osallistumismahdollisuudet aikuiskoulutukseen yksilön taloudellisesta ja sosiaalisesta asemasta riippumatta. Yksilökeskeisyys tavoitteenasetteluissa johtaa helposti passiiviseen kysynnän myös täilyyn ja tiettyjen erillisten yksilöiden eteenpäin auttamiseen yhteiskunnan hierarkiassa pyrkimättä eriarvoisuuden vähentämiseen. Nyky-yhteiskunnassa ei tulisi asettaa aikuiskoulutuspolitiikan ensisijaiseksi lähtökohdaksi yksilön henkistä kasvua yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti, koska yksilöillä on kovin erilaisia mahdollisuuksia kehittää itselleen tällaisia tavoitteita.

Komitean olisi jatkossa otettava tasa-arvo ensisijaiseksi ja tärkeimmäksi aikuiskoulutuspoliittiseksi tavoitteeksi. Tärkeysjärjestys määrää toteuttamisen aikataulun. Komitean tulee selvittää mitä toimenpiteitä tasa-arvoon pyrkiminen aiheuttaa käytännössä sekä tehdä toimenpide-ehdotukset. Sivistyksellisen tasa-arvon periaate edellyttää, että rajoitetut voimavarat käytetään määrätietoisesti koulutuksellisesti huono-osaisten hyväksi.

Koulutuspalvelujen monipuolisuutta on pidettävä hyvänä tavoitteena sinänsä. Tavoitteenasettelussa on kuitenkin painotettava yhteiskunnallisen, poliittisen ja ammatillisen koulutuksen erikoisasemaa. Tämä on perusteltavissa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttamisen ja työmarkkinoilla tarvittavan petusturvallisuuden näkökulmasta. Tämä johtaa julkisen vallan tuen suuntaamiseen yhteiskunnalliseen, poliittiseen ja ammatilliseen opiskeluun.

TSL pitää tärkeänä komitean tutkimussuunnitelmaa opiskeluesteiden kartoittamiseksi. Komitean on myös tehtävä toimenpide-ehdotukset esteiden poistamiseksi. Esteiden poistamisjärjestyksen on lähdettävä tasa-arvon pohjalta, jolloin ensimmäiseksi poistetaan esteitä siellä, missä ne ovat suurimmat. Tällöin myös suurimmat, monipuoliset ja tehokkaimmat toimenpiteet on keskitettävä näille alueille. Tällöin on kiinnitettävä huomiota siihen, että kohderyhmät ovat riittävän suuret.

Sosiaalisten järjestelyiden kohdalla on syytä painottaa opintolomien tärkeyttä. On tärkeää, että palkallinen opintoloma järjestetään tietynsuuruiseksi lakiin perustuvana oikeutena jokaiselle. Tällöin työntekijän määrättäväksi tulee jättää, mihin koulutukseen hän haluaa tänä aikana osallistua.

TSL pitää tärkeänä komitean suunnitelmaa aikuiskoulutusjärjestelmän kartoitustyön jatkamisesta. Jatkotyöskentelyssä on selvitettävä, millä kustannuksilla eri sosiaali-, koulutus-, ikä- ym. ryhmät osallistuvat aikuiskoulutukseen ja millaisia aikuiskoulutuspalveluja eri ryhmät saavat. On myös selvitettävä, mitkä ryhmät ovat jääneet aikuiskoulutuksen ulkopuolelle. Tällainen selvitys antaa pohjan tasa-arvoon tähtääville toimenpide-ehdotuksille.

Jo ensimmäisen osamietinnön kartoituksessa erottuu järjestömuutoksen sivistystyö selvästi tasa-arvoiseen yleissivistykseen, yhteiskunnalliseen ja poliittiseen koulutukseen pyrkivänä ja myös siihen pystyvänä koulutusmuotona, kun vain sille luodaan riittävät toimintaedellytykset. Työväestö luottaa omien järjestöjensä koulutustoimintaan ja kehittyneet organisaatiot myös tavoittavat työväestön.

Työväenjärjestöjen oma koulutustoiminta on välttämätöntä. Työmarkkina- ja painostusjärjestöinä sekä puolueina ne joutuvat ottamaan kantaa monissa ja vaikeissa kysymyksissä. Sisäisessä järjestötoiminnassa korostetaan kansanvaltaisia menettelytapoja. Näin ollen jokaiseen jäsenen kohdistuu suuria tiedollisia, taidollisia ja asenteellisia vaatimuksia.

Työväenliikkeen oman koulutustoiminnan päämääränä on demokratian toteutuminen sekä omissa järjestöissä että koko yhteiskunnassa ja se on edellytys yhteiskunnan laajamittaiselle demokratisoitumiselle ja tasa-arvoistumiselle. Näin ollen se on oikeutettu yhteiskunnan ja julkisen vallan täysipainoiseen tukeen.

Valtion kansansivistyslautakunta on jättänyt opetusministeriölle ehdotukset laiksi ja asetukseksi opintokeskusten valtionavusta. Ehdotusten toteuttaminen on niin tärkeä virstanpylväs koulutustasa-arvoon ja yhteiskunnan demokratisoitumiseen pyrittäessä, että komitean tulisi kiirehtiä näiden uudistusten toteuttamista niin, etteivät nämä tärkeät osauudistukset jäisi toteutumatta odotettaessa komitean koko mietintöä.

Järjestömuutoksen sivistystyö on erittäin merkittävä kansalaisia tavoittavana, yhteiskuntaa demokratisoivana ja tasa-arvoistavana koulutusmuotona. Näin ollen yhteiskunnan on taattava sen käyttöön tehokkaat opetusvälineet. Radio ja televisio on kytkettävä järjestömuotoisen sivistystyön käyttöön. Opintokeskuksille on annettava lähetysaikaa yhteiskunnallisille laajoja kansankerroksia tavoittaville ja aktivoiville opetusohjelmille.

Kerho-opiskelun merkitystä on syytä korostaa. Sillä on mahdollisuus tavoittaa laajat kansankerrokset jatkuvan koulutuksen pariin. Opintokerhossa on toteutettu menestyksellisesti sisäisen demokratisoitumisen vaatimusta: opettaja on yhä enemmän neuvoja, innostaja ja ohjaaja ja opiskelija osallistuja. Yleensäkin opiskelutilanteen demokratisoimiseen on kiinnitettävä huomiota.

Hallinnollisen puolen selvittämisessä toteamme, että aikuiskoulutuksen hallintoa järjestettäessä eri intressipiiriin on päästävä hallintoon mukaan. Tällöin työväenliikkeen järjestöille on turvattava laajoja kansalaispiirejä edustavina järjestöinä oikeudenmukainen asema. Opetusministeriössä on aikuiskoulutukselle järjestettävä sellainen asema, että aikuiskoulutus huomioidaan jatkuvasti koko koulutus- ja sivistystyön kehittämisessä.

Komitean jatkotyöskentelyä ajatellen TSL korostaa, että aikuis- koulutusjärjestelmän rinnalla koulutuskysymyksiä tulee tarkastella mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Näin ollen aikuiskoulutusjärjestelmää on tarkasteltava jatkuvan koulutuksen periaatteen mukaisesti osana koko koulutusjärjestelmää. Koulutusjärjestelmää kehitettäessä olisi puhuttava erityisesti sen avoimuudesta. Tämä merkitsisi tilannetta, jolloin kuka tahansa voisi hankkia mitä koulutusta tahansa, kunhan hänen edellytyksensä ovat riittävät.

Kannanotto radiossa ja tv:ssä tapahtuvasta tiedonvälityksestä

Työväenliikkeen radio- ja televisiojärjestö toteaa, että radiossa ja televisiossa selostetaan nykyisin vain satunnaisesti työväenjärjestöjen tarjoamia yhteiskunnallisia vaihtoehtoja. Porvarillisen maailmankatsomuksen ylivalta ohjelmistossa perustuu muun muassa näennäisesti epäpoliittisiin ohjelmiin, olivat ne sitten kotimaista tai ulkomaista tuotantoa, jotka viime kädessä tukevat suurpääoman johtamaa talousjärjestelmää ja sen mukaista arvomaailmaa.

Harvat työväenhenkiset radio- ja televisio-ohjelmat joutuvat säännönmukaisesti porvarillisen valtalehdistön hyökkäyksen kohteeksi. Porvaripuolueiden edustajat Yleisradion hallintoelimissä yrittävät supistaa entisestäänkin työväenhenkisen ohjelmiston osuutta suoraan sensuurimenetelmin ja levittämällä epävarmuutta ohjelmatyöntekijöiden keskuuteen.

Erityisesti kaupallisen televisioyhtiön ohjelmatoiminta syrjii työväenliikkeen näkemyksiä. Kun porvarillisia puolueita ja suurpääomaa myötäilevillä näkemyksillä lisäksi on murskaava ylivalta maan lehdistössä, on työväenohjelmien osuutta Yleisradion ohjelmistossa välttämättä vahvistettava.

Työväenliikkeen radio- ja televisiojärjestö antaa tukensa rehelliseen tiedonvälitykseen pyrkiville radion ja television toimittajille. Heidän työrauhansa on turvattava. Sosialidemokraattinen työväenliike vaatii, että kansalaisille jaetaan totuudenmukaisia tietoja yhteiskuntamme tilasta ja koko maailmantilanteesta. Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus voi toteutua vain vapaan tiedonvaihdon varassa. Jo yli 40 vuotta vanha radiolaki ei enää vastaa Työväenliikkeen radio- ja tv-järjestön mielestä yhteiskunnan yleisradiolle asettamia vaatimuksia. Senvuoksi valmisteilla oleva uusi radiolakiesitys on viipymättä annettava eduskunnalle.

Radiossa ja televisiossa on selostettava ammattiyhdistysliikkeen toimintaa ja tavoitteita. Näiden ohjelmien on tuettava ay-liikkeen yhtenäisyyttä. Työväenliikkeen radio- ja televisiojärjestö huomaa siihen, että radion ja television työntekijät tajuavat vastuunsa ammattiyhdistysliikkeen eheydestä.

Työväen urheiluliike on aina sitonut liikuntapolitiikkansa osaksi poliittisesti määräytyvää yhteiskunnallista päätöksen tekoa. Työväenliikkeen radio- ja tv-järjestö vaatii työväenhenkisiä urheiluohjelmia. Työväenhenkisten ohjelmien määrää lisättäessä on huolehdittava siitä, siitä, ettei kuntourheilu eikä sen kansanterveydellinen merkitys jää huippu-urheilun varjoon.

Niin kauan kuin Suomessa ei ole päästy televisiomainonnasta, on erityisen tärkeää tarjota sen vastapainoksi totuudenmukaista kuluttajavalistusta, kuten myös edistyskellinen osuuskauppaliike edellyttää.

Työväenliikkeen radio- ja televisiojärjestö kehottaa kaikkia työväenjärjestöjä toimimaan kansanvaltaisen tiedonvälityksen puolesta.

XXVI Liiton talous

Toimintavuoden talous on pystytty pitämään edustajiston kokouksen hyväksymän talousarvion puitteissa. Tilinpäätös osoittaa ylijäämää 1 229,94 markkaa.

Liitto on saanut valtionapua 698 250 markkaa, josta ruotsinkielisen sihteeristön osuus on 29 800 markkaa. Oppilasavustukset Geneve-koululle ja Manchester-kurssille ovat 30 500 markkaa. Opintokerhot ovat saaneet valtionapua 301 036 markkaa. Valtionavustusten osuus liiton tuloista on 46 %.

Merkittävä osa liiton taloudessa on ollut TSL:n kurssikeskuksen ja saunan rakentamisella Kuopion Ranta-Toivalaan. Liitto on saanut jäsenjärjestöiltä lainaa rakennushankkeen toteuttamiseen yhteensä 225 000 markkaa. Rakennuskustannukset ovat 301 000 markkaa.

Folke Bernadotte Muistosäätiön liitolle myöntämä 5 000 markan avustus on käytetty kansainväliseen toimintaan.

Helsingissä maaliskuun 20 päivänä 1972.

Työväen Sivistysliitto TSL r.y. Toimikunta

Sakari Kiuru
puheenjohtaja

Ahti Fredriksson
Aimo Kairamo
Meeri Kalavainen
Eugen Kaukolampi
Jaakko Kuusela
Pekka Heinonen

Ilpo Manninen
Veikko Oittinen
Arvo Salo
Leena Simonen
Matti Suhonen
Veikko Veckman

Työväen Sivistysliitto TSL ry:n tilinpäätös 31.12.1972

Omaisuuksien tilin

Vastaavaa:

Varsinainen omaisuus

A. Rahoitusomaisuus		
Rahat ja pankkisaamiset	16 187,67	
Tilisaamiset	19 259,77	
Siirtosaamiset	10 408,40	
Pitkäaikainen	105 000,00	115 408,40
B. Vaihto-omaisuus		19 820,00

C. Käyttöomaisuus

Aineellinen

Kurssikeskuksen rakennukset	267 200,12	
Kalusto	33 756,12	300 956,24
Kalusto	1,00	
Lisäys v. 1972	18 083,97	
	18 084,97	
Poisto	18 083,97	1,00
Kirjasto	1,00	
Lisäys v. 1972	160,85	
	161,85	
Poisto	160,85	1,00

Aineeton

Arvopaperit	85 537,43	
	mk	557 171,51

Vastattavaa:

Vieras pääoma

A. Lyhytaikainen		
Tilivelat	89 639,58	
B. Pitkäaikainen		
Lainat	343 434,10	
Siirtyvät erät	99 488,60	
Oma pääoma 1.1.1972	23 379,29	
Tilikauden ylijäämä	1 229,94	24 609,23
	mk	557 171,51

Tulostase

Kulut:

Varsinaiset kulut

Palkat, palkkiot ja eläkkeet	615 031,15	
Sisältyy varsinaisiin kuluihin	380 246,82	234 784,33
Sosiaalikulut		69 904,02
Vuokrat	60 085,00	
Kirjeopiston vuokra	16 200,00	43 885,00
Poistot		18 244,82
Korkokulut		12 182,38
Muut varsinaiset kulut	1 133 019,15	
Opintokerhojen valtionavustukset	301 036,00	
Tilikauden ylijäämä	1 229,94	
		mk 1 814 285,64

Tuotot

Varsinaiset tuotot

Kirjojen ja levyjen välitys	3 571,64	
Korkotuotot	15 543,56	
Jäsenmaksut	275 745,62	
Ylimääräiset tuotot		
Lahjoitukset	55 603,39	
Muut ylimääräiset tuotot	1 852,57	
Valtionavustukset		
Liiton valtionavustukset	698 250,00	
Opintokerhojen valtionavustukset	301 036,00	
Kansainvälisten kurssien oppilasavustukset	30 500,00	
Muut tulot	432 182,86	
		mk 1 814 285,64

Tilintarkastuskertomus

TYÖVÄEN SIVISTYSLIITTO TSL ry:n edustajiston varsinaisen kokouksen valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet liiton vuoden 1972 tilien tarkastuksen. Tarkastuksemme perusteella esitämme seuraavaa:

1. Tilinavaus on yhdenmukainen edellisen vuoden vahvistetun tilinpäätöksen kanssa.
2. Kirjanpitoviennit perustuvat hyväksyttäviin tositteisiin. Allekirjoittanut Kalevi Koskivirta ja laskentapäällikkö Timo Rautasalo ovat vuoden varrella suorittaneet tiliostositteiden sekä tilien numerotarkastuksen. Tarkastukset eivät ole antaneet aihetta huomautuksiin.
3. Käteiskassa, johon sisältyvät myös Väinö Voionmaan Säätiön käteisvarat, on vuoden varrella toimitetuissa tarkastuksissa todettu kirjanpidon mukaiseksi. Tilintarkastuksen yhteydessä 12.3.73 laskemamme käteiset rahavarat vastasivat kirjanpidon saldoa.
4. Pankkitilien saldot olivat yhdenmukaiset pankkien ilmoitusten tai vastakirjojen kanssa.
5. Arvopaperit olivat tilinpidon mukaiset ja tallessa.
6. Tilinpäätös on tilinpidosta oikein johdettu sekä muutoin oikein laadittu yleisten kirjanpidon periaatteiden mukaan. Tilinpäätös osoittaa mk 1 229,94 suuruista ylijäämää tilivuodelta 1972.
7. Tarpeelliset vakuutukset ovat voimassa.

Tutustuimme edustajiston ja toimikunnan kokousten pöytäkirjoihin.

Saamamme käsityksen mukaan liiton asioita on hoidettu kuluneena vuonna liiton sääntöjen ja kokousten päätösten mukaisesti sekä muutoin liiton tarkoituksien mukaan.

Edellä olevaan viitaten ehdotamme

että tilinpäätös vahvistettaisiin ja
että tili- ja vastuuvuokkoisille myönnettäisiin vastuuvapaus vuodelta 1972.

Helsingissä maaliskuun 12 päivänä 1973.

Kalevi Koskivirta
HTM

Paavo Friman